

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про вищу освіту**

Цей Закон встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Автономія вищого навчального закладу обумовлює необхідність самоорганізації та саморегуляції, яка є відкритою до критики, служить громадському інтересові, напрацюванню істини стосовно викликів перед державою і суспільством, відбувається прозоро та публічно. Держава, що заінтересована в існуванні таких центрів незалежної думки, створює умови для їх створення розвитку.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

1) автономія вищого навчального закладу – самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації наукових досліджень, навчально-виховного процесу, внутрішнього управління та фінансів у межах, що передбачені цим Законом;

2) академічна мобільність – здійснення на постійній основі заходів, що забезпечують право та можливість для учасників навчально-виховного процесу на викладання, навчання чи стажування в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами для опанування освітньої програми або її частини та/або провадження наукової діяльності тощо;

3) академічна свобода – самостійність і незалежність учасників навчально-виховного процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності із застосуванням принципів свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів;

4) акредитація спеціальності – процедура оцінювання освітньої діяльності вищого навчального закладу за певною спеціальністю та рівнем вищої освіти на предмет відповідності стандарту вищої освіти;

5) вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі у відповідній галузі знань та за певною кваліфікацією, на освітніх рівнях, що за складністю є наступними за рівнем повної загальної середньої освіти;

6) вищий навчальний заклад – окремий вид установи, створеної як суб'єкт приватного або публічного права, що діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію навчально-виховного процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їх покликання, інтересів та здібностей;

7) вищий військовий навчальний заклад (вищий навчальний заклад із специфічними умовами навчання) – вищий навчальний заклад державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів) для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького (інспекторського) складу з метою задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьби зі злочинністю;

8) галузь знань – основна предметна область освіти та науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка;

9) Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, яке необхідне для рівня досягнення встановлених результатів навчання та обліковується в кредитах ЄКТС;

10) засновник вищого навчального закладу – держава, територіальна громада, фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна якої засновано вищий навчальний заклад. Права засновника, передбачені

цим Законом, набуваються також на підставах, передбачених цивільним законодавством;

11) здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня;

12) кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена компетентна установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти;

13) компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, які є результатом навчання у вищому навчальному закладі за відповідною освітньою програмою та підставою для присвоєння кваліфікації;

14) кредит ЄКТС – одиниця вимірювання обсягу навантаження здобувача вищої освіти, яка використовується в Європейській кредитній трансферно-накопичувальній системі (ЄКТС) для оцінювання визначених (очікуваних) результатів навчання з певного предмета чи виду освітньої діяльності. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить не менше 60 кредитів ЄКТС;

15) ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю та на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності;

16) освітня діяльність – діяльність вищих навчальних закладів, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти інших осіб;

17) саморегулівна організація – неприбуткове об'єднання вищих навчальних закладів, створене з метою забезпечення якості вищої освіти, якому згідно з цим Законом держава делегує повноваження щодо розроблення і впровадження процедур і правил забезпечення якості вищої освіти та атестацію наукових здобутків наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Основною міжгалузєвою саморегулівною організацією вищих навчальних закладів та наукових установ України є Національне агентство з якості вищої освіти;

18) спеціалізація — складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

19) спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

20) якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти;

21) якість освітньої діяльності – рівень організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає

стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Стаття 2. Законодавство України про вищу освіту

1. Законодавство України про вищу освіту базується на Конституції України і складається із Законів України “Про освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону, міжнародних договорів України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Якщо міжнародними договорами України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені національним законодавством, то застосовуються правила міжнародних договорів.

3. Передбачені цим Законом права вищого навчального закладу, що визначають його автономію, не можуть бути обмежені іншими законами та нормативно-правовими актами.

Стаття 3. Державна політика у сфері вищої освіти

1. Державна політика у сфері вищої освіти визначається Верховною Радою України.

2. Державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах:

1) сприяння сталому розвитку держави шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу шляхом створення умов для освіти протягом життя;

2) доступності здобуття вищої освіти кожним громадянином України на конкурсних засадах;

3) незалежності здобуття вищої освіти від впливу політичних партій і релігійних організацій;

4) міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи;

5) наступності процесу здобуття вищої освіти;

6) державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної та педагогічної діяльності, а також для пріоритетних галузей економічної діяльності;

7) державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг у сплаті податків, зборів та інших обов’язкових платежів, пов’язаним із цією діяльністю вищим навчальним закладам;

8) гласності у формуванні структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

3. Формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечується шляхом:

- 1) гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави;
- 2) збереження і розвитку системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти;
- 3) розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя;
- 4) створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти;
- 5) розвитку автономії вищих навчальних закладів та академічної свободи учасників навчально-виховного процесу;
- 6) визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців;
- 7) забезпечення розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та інтеграції з виробництвом;
- 8) надання особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством;
- 9) належної підтримки підготовки фахівців з числа осіб з особливими потребами на основі спеціальних освітніх технологій.

Стаття 4. Право громадян на здобуття вищої освіти

1. Громадяни України мають право на здобуття вищої освіти.

Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних вищих навчальних закладах на конкурсній основі відповідно до стандартів вищої освіти, якщо певний ступінь вищої освіти громадянин здобуває вперше за кошти державного або місцевого бюджету.

Громадяни України вільні у виборі вищого навчального закладу, форми здобуття вищої освіти і спеціальності.

2. Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також особи, яким надано статус біженця в Україні або статус закордонного українця і які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України. Здобуття вищої освіти зазначеними категоріями осіб за кошти державного бюджету здійснюється у межах квот, визначених Кабінетом Міністрів України.

Інші іноземці та особи без громадянства можуть здобувати вищу освіту за кошти фізичних (юридичних) осіб, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавством або угодами між вищими навчальними закладами про міжнародну академічну мобільність.

Усі особи, які здобувають вищу освіту у вищих навчальних закладах, мають рівні права і обов'язки.

РОЗДІЛ II. РІВНІ ТА СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти, кваліфікації

1. Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється на таких рівнях вищої освіти:

1) початковий рівень вищої освіти, який відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно-орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, що передбачені для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності;

2) перший рівень вищої освіти, який відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;

3) другий рівень вищої освіти, який відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності;

4) третій рівень вищої освіти, який відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій та передбачає здобуття особою практичних навичок продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають суттєву наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

5) науковий рівень вищої освіти, який відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою здатності визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі знань, які є ключовими для забезпечення стійкого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і/або прогресивних технологій.

2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне засвоєння особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня і кваліфікації.

3. В Україні встановлюються такі ступені:

- 1) молодший спеціаліст;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії;

5) доктор наук.

4. Молодший спеціаліст – освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні вищої освіти і присуджується в результаті успішного засвоєння освітньої-професійної програми, обсяг якої становить 90–120 кредитів ЄКТС.

Ступінь молодшого спеціаліста присуджується особі за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

Ступінь молодшого спеціаліста може здобуватися одночасно із завершенням повної загальної середньої освіти за денною формою навчання.

5. Бакалавр – академічний ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується в результаті успішного засвоєння освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180–240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста становить 120–180 кредитів ЄКТС.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

6. Магістр – академічний ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується в результаті успішного засвоєння відповідної освітньої програми. Академічний ступінь магістра може здобуватися за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90–120 кредитів ЄКТС, а обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків її загального обсягу.

Ступінь магістра медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямування здобувається на основі повної загальної середньої освіти і присуджується в результаті успішного засвоєння відповідної освітньої програми, обсяг якої становить 300–360 кредитів ЄКТС.

7. Доктор філософії – академічний і одночасно перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра, здобутого за освітньо-науковою програмою у відповідній галузі знань. Ступінь доктора філософії присуджується в результаті успішного засвоєння особою відповідної освітньо-наукової програми та підготовки і публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно займаються науковою, науково-технічною, науково-педагогічною або науково-організаційною діяльністю, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчих відпустках, за умови виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30–60 кредитів ЄКТС.

Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою з вищим навчальним закладом. У такому разі наукова складова такої програми здійснюється у науковій установі, а освітня складова – у вищому навчальному закладі.

8. Доктор наук – другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття нею найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми і мають загальнонаціональне або світове значення, їх опублікування у наукових виданнях.

Ступінь доктора наук може присуджуватися спеціалізованою вченою радою за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації, опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у міжнародних рецензованих виданнях.

Стаття 6. Атестація здобувачів вищої освіти

1. Атестація – встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

2. Атестація осіб, які здобувають ступінь молодшого спеціаліста, бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої включаються представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою вищого навчального закладу.

Вищий навчальний заклад на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно засвоїла освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь та присвоює кваліфікацію.

3. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу (наукової установи) на підставі публічного захисту дисертації.

4. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора наук, здійснюється спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу (наукової установи) на підставі публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації, опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у міжнародних рецензованих виданнях.

Стаття 7. Документи про вищу освіту (наукові ступені)

1. Документ про вищу освіту (науковий ступінь) видається особі, яка успішно засвоїла відповідну освітню (наукову) програму та пройшла атестацію.

2. Встановлюються такі види документів про вищу освіту (наукові ступені) за відповідними ступенями:

- диплом молодшого спеціаліста;
- диплом бакалавра;
- диплом магістра;
- диплом доктора філософії;
- диплом доктора наук.

3. У документі про вищу освіту молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра зазначається назва вищого навчального закладу, який видає такий документ, а в разі здобуття вищої освіти у відокремленому підрозділі вищого навчального закладу – також назва такого підрозділу. У документі про вищу освіту зазначається кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь, спеціальність та спеціалізацію, та у певних випадках професійну кваліфікацію.

4. У документі про вищу освіту доктора філософії і науковий ступінь доктора наук зазначається назва вищого навчального закладу (наукової установи), у якому здійснювалася підготовка, а також назва вищого навчального закладу (наукової установи), у спеціалізованій вченій раді якого (якої) захищено наукові досягнення у вигляді дисертації, опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у міжнародних рецензованих виданнях.

5. Невід’ємною частиною диплома бакалавра, магістра, доктора філософії є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання. У додатку до диплома міститься інформація про результати навчання особи, що складається з інформації про назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, а також відомості про національну систему вищої освіти України.

Невід’ємною частиною диплома молодшого спеціаліста є додаток до диплома.

6. Документ про вищу освіту державного зразка видається вищим навчальним закладом тільки за акредитованою спеціальністю. Вищі навчальні заклади мають право виготовляти та видавати власні документи про вищу освіту як за акредитованою, так і за неакредитованою спеціальністю у порядку та за зразком, що визначені вченою (педагогічною) радою вищого навчального закладу.

7. Документи про вищу освіту державного зразка виготовляються та видаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

8. У разі здобуття особою вищої освіти за узгодженими між вищими навчальними закладами (в тому числі іноземними) освітніми програмами вищі навчальні заклади мають право виготовляти та видавати спільні дипломи за зразком, визначеним спільним рішенням учених (педагогічних) рад вищих навчальних закладів.

9. У разі здобуття особою вищої освіти одночасно за двома спеціальностями (спеціалізаціями) вищий навчальний заклад має право

виготовляти та видавати подвійний диплом за зразком, визначеним вченою (педагогічною) радою вищого навчального закладу.

10. Інформація про видані дипломи вноситься вищими навчальними закладами до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (за винятком вищих військових навчальних закладів).

Стаття 8. Єдина державна електронна база з питань освіти

1. З метою забезпечення фізичних і юридичних осіб повною та достовірною інформацією про вищі навчальні заклади, що діють на території України, та видані ними дипломи (за виключенням інформації, що міститься в додатках до них) створена Єдина державна електронна база з питань освіти.

2. Безоплатний і вільний доступ осіб до інформації, що міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, здійснюється через офіційний веб-сайт центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

3. Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти затверджується Кабінетом Міністрів України.

РОЗДІЛ III.

СТАНДАРТИ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 9. Стандарти освітньої діяльності

1. Стандарт освітньої діяльності – сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу вищого навчального закладу.

2. Стандарти освітньої діяльності розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності та є обов'язковими до виконання всіма вищими навчальними закладами незалежно від форми власності та підпорядкування.

3. Стандарти освітньої діяльності затверджуються центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

Стаття 10. Стандарти вищої освіти

1. Стандарт вищої освіти – сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

2. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

3. Кожен стандарт вищої освіти повинен містити:

1) освітньо-кваліфікаційну (освітньо-наукову) характеристику випускника, яка визначає цілі освітньої і професійної підготовки випускника вищого навчального закладу (наукової установи), його компетентності, інші соціально важливі якості, систему виробничих функцій і типових завдань щодо діяльності та здатностей їх виконання, а також застосування праці випускника у сфері економічної діяльності;

2) освітньо-професійну (освітньо-наукову) програму, що визначає зміст підготовки фахівців з вищою освітою, сформульований у термінах обов'язкових результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач певного ступеня вищої освіти, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для засвоєння програми в цілому, а також основні рамкові вимоги до структури навчальної програми;

3) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищого навчального закладу.

4. Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми розробляє навчальний план за кожною спеціальністю, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення таких дисциплін, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджується його керівником.

5. Вищий навчальний заклад в межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається вищим навчальним закладом.

6. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю затверджуються Національним агентством з якості вищої освіти з урахуванням пропозицій відповідних галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади.

РОЗДІЛ IV. УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 11. Система вищої освіти

1. Систему вищої освіти становлять:

вищі навчальні заклади всіх форм власності;

рівні та ступені (кваліфікації) вищої освіти;

галузі знань і спеціальності;

освітні (освітньо-професійні і освітньо-наукові) та наукові програми;

стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти;

органи, які здійснюють управління у сфері вищої освіти;

учасники навчально-виховного процесу.

Стаття 12. Управління у сфері вищої освіти

1. Управління у сфері вищої освіти у межах своїх повноважень здійснюється:

Кабінетом Міністрів України;

центральною виконавчою владою з формування державної політики у сфері освіти і науки;

іншими державними органами, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади;

органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади;

Національною академією наук України та національними галузевими академіями наук;

засновниками вищих навчальних закладів;

органами громадського самоврядування у сфері вищої освіти і науки;

незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

2. Кабінет Міністрів України через систему органів виконавчої влади:

1) здійснює державну політику у сфері вищої освіти;

2) затверджує програми розвитку сфери вищої освіти;

3) забезпечує розроблення і здійснення заходів щодо створення матеріально-технічної бази та інших умов, необхідних для розвитку вищої освіти;

4) видає у межах своїх повноважень нормативно-правові акти з питань вищої освіти;

5) безпосередньо або через уповноважений ним орган здійснює права засновника, передбачені цим та іншими законами України, стосовно вищих навчальних закладів державної форми власності;

6) створює дієві механізми реалізації передбачених цим Законом прав вищих навчальних закладів, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників та осіб, які навчаються;

7) забезпечує широку участь незалежних експертів і представників громадськості, роботодавців та осіб, які навчаються, у підготовці та прийнятті проектів нормативно-правових актів та інших рішень, які стосуються регулювання взаємодії складових системи вищої освіти та її функціонування в цілому;

8) може встановлювати особливі умови підготовки фахівців за пріоритетними високотехнологічними напрямками відповідно до державних цільових програм.

Стаття 13. Повноваження центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки, інших органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади

1. Центральний орган виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки:

1) розробляє стратегію та програми розвитку сфери вищої освіти та подає на затвердження Кабінету Міністрів України;

2) бере участь у формуванні державної політики у сфері вищої освіти, науки, підготовки фахівців з вищою освітою;

3) систематично відстежує та аналізує вплив і потреби вітчизняного ринку праці та вносить пропозиції щодо обсягів і напрямів державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою;

4) провадить аналітично-прогностичну діяльність у сфері вищої освіти, визначає тенденції її розвитку, вплив демографічної, етнічної, соціально-економічної ситуації, інфраструктури виробничої та невиробничої сфери, формує стратегічні напрями розвитку вищої освіти з урахуванням науково-технічного прогресу та інших факторів, узагальнює світовий і вітчизняний досвід розвитку вищої освіти;

5) здійснює міжнародне співробітництво з питань, що належать до його компетенції;

6) веде Єдину державну електронну базу з питань освіти;

7) затверджує перелік галузей знань і перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, зокрема за поданням Національного агентства з якості вищої освіти;

8) затверджує форми документів про вищу освіту державного зразка;

9) на підставі позитивного експертного висновку Національного агентства з якості вищої освіти видає ліцензії на освітню діяльність, переоформляє та анулює їх;

10) формує пропозиції і розміщує державне замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою в порядку, встановленому законодавством;

11) сприяє працевлаштуванню випускників вищих навчальних закладів;

12) затверджує перелік спеціальностей, приймання на навчання за якими здійснюється з урахуванням рівня творчих та/або фізичних здібностей вступників;

13) за дорученням та в межах, установлених Кабінетом Міністрів України, реалізує права і обов'язки уповноваженого органу стосовно заснованих державою вищих навчальних закладів;

14) встановлює порядок атестації педагогічних працівників вищих навчальних закладів для присвоєння їм кваліфікаційних категорій та педагогічних звань у порядку, встановленому законодавством;

15) утворює атестаційної колегії, яка на принципах прозорості та відкритості присвоює науковим і науково-педагогічним працівникам вчені звання старшого дослідника, доцента та професора, організовує її роботу, розглядає питання про позбавлення зазначених звань, оформлює та видає відповідні атестати, а також розглядає апеляції;

16) за поданням Національного агентства з якості вищої освіти затверджує стандарти освітньої діяльності та здійснює державний нагляд (контроль) за їх дотриманням вищими навчальними закладами незалежно від форми власності;

17) здійснює інші повноваження, передбачені законодавством України.

2. Державні органи, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади:

1) беруть участь у реалізації державної політики у сфері вищої освіти, науки, професійної підготовки фахівців, проведенні ліцензування освітньої діяльності, що провадиться вищими навчальними закладами;

2) формують пропозиції і розміщують державне замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою у порядку, встановленому законодавством;

3) беруть участь у визначенні нормативів матеріально-технічного і фінансового забезпечення вищих навчальних закладів;

4) здійснюють розподіл випускників вищих навчальних закладів, які належать до сфери їх управління, для подальшого проходження служби (для вищих військових навчальних закладів) та працевлаштування до закладів охорони здоров'я (для вищих медичних навчальних закладів) в межах державного замовлення;

5) аналізують якість освітньої діяльності вищих навчальних закладів, які належать до сфери їх управління;

6) безпосередньо або через уповноважений ними орган реалізують права та обов'язки засновника, передбачені цим та іншими законами України, стосовно вищих навчальних закладів, які належать до сфери їх управління;

7) здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України.

3. Акти центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки, прийняті у межах його повноважень, є обов'язковими до виконання державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, а також вищими навчальними закладами незалежно від форми власності.

Стаття 14. Повноваження органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади

1. Органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, в межах своїх повноважень:

1) забезпечують виконання державних програм у сфері вищої освіти;

2) вивчають потребу у фахівцях з вищою освітою на місцях і вносять центральному органу виконавчої влади у сфері економічного розвитку і торгівлі та центральному органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки пропозиції щодо обсягу державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою та

підвищення їх кваліфікації, узгоджені з відповідними державними органами, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади;

3) подають центральному органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки пропозиції щодо формування мережі вищих навчальних закладів;

4) безпосередньо або через уповноважений ними орган реалізують права і обов'язки засновника, передбачені цим та іншими законами України, стосовно вищих навчальних закладів України, які належать до сфери їх управління;

5) сприяють працевлаштуванню і соціальному захисту випускників вищих навчальних закладів, які належать до сфери їх управління;

6) залучають підприємства, установи, організації (за їх згодою) до розв'язання проблем розвитку системи вищої освіти.

Стаття 15. Повноваження засновника (засновників) вищого навчального закладу

1. Повноваження засновника (засновників) щодо управління вищим навчальним закладом визначаються цим та іншими законами України, а також статутом вищого навчального закладу.

2. Засновник (засновники) вищого навчального закладу або уповноважений ним (ними) орган:

1) затверджує статут вищого навчального закладу та за погодженням з вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу вносить до нього зміни, доповнення або затверджує нову редакцію;

2) укладає в місячний строк контракт з керівником вищого навчального закладу, обраним за конкурсом вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу;

3) за поданням вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу достроково розриває контракт із керівником вищого навчального закладу, а також на підставах, визначених законодавством про працю чи за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту;

4) здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю вищого навчального закладу;

5) здійснює контроль за дотриманням положень статуту вищого навчального закладу;

6) здійснює інші повноваження, передбачені законом і статутом вищого навчального закладу.

3. Засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган може (можуть) делегувати окремі свої повноваження керівникові або іншому органу управління вищого навчального закладу.

Розділ V.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 16. Система забезпечення якості вищої освіти

1. Система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із:

- 1) системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти;
- 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти;
- 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства з якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

2. Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти у вищих навчальних закладах;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) оцінювання здобувачів вищої освіти;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для забезпечення навчально-виховного процесу;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління навчально-виховним процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, академічні ступені та кваліфікації;
- 8) здійснення інших процедур і заходів.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за поданням вищого навчального закладу оцінюється Національним агентством з якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними агенціями оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством з якості вищої освіти.

3. Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти;
- 2) забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;
- 3) забезпечення наявності публічно оприлюднених критеріїв прийняття рішень;

- 4) налагодження доступного і зрозумілого звітування;
 - 5) забезпечення проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями;
 - 6) забезпечення інших процедур і заходів.
4. Система забезпечення якості діяльності Національного агентства з якості вищої освіти та незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:
- 1) забезпечення наявності та ефективності процесів і процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
 - 2) забезпечення наявності достатніх і збалансованих ресурсів для здійснення процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;
 - 3) забезпечення незалежності у своїй діяльності;
 - 4) підзвітність;
 - 5) інших процедур і заходів.

Стаття 17. Статус Національного агентства з якості вищої освіти

1. Національне агентство з якості вищої освіти є незалежною саморегулювальною організацією, членами якої є всі вищі навчальні заклади України незалежно від форми власності, та якій цим Законом державою делеговано повноваження щодо формування та впровадження у вищих навчальних закладах (наукових установах) процедури і правила забезпечення якості вищої освіти та атестації наукових здобутків наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

2. Національне агентство з якості вищої освіти є юридичною особою, яка діє згідно з цим Законом та регламентом, що затверджується Національним агентством з якості вищої освіти.

Стаття 18. Повноваження Національного агентства з якості вищої освіти

1. Національне агентство з якості вищої освіти:
- 1) формує вимоги до системи забезпечення якості вищої освіти;
 - 2) аналізує якість освітньої діяльності вищих навчальних закладів;
 - 3) проводить ліцензійну експертизу, готує експертний висновок щодо можливості видачі ліцензії на провадження освітньої діяльності;
 - 4) формує за поданням вищих навчальних закладів, зокрема з метою впровадження міждисциплінарної підготовки, перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на відповідних рівнях вищої освіти, і подає його на затвердження центральному органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки;
 - 5) формує єдину базу даних запроваджених вищими навчальними закладами спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти на кожному рівні вищої освіти;
 - 6) затверджує методологію та методичні рекомендації щодо розроблення стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти;

7) подає на затвердження центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки стандарти вищої освіти, розроблені відповідними галузевими експертними радами Національного агентства з якості вищої освіти із залученням вищих навчальних закладів, роботодавців та їх об'єднань, наукових установ, експертів, фахівців, здобувачів вищої освіти тощо;

8) акредитує спеціальності, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;

9) формує критерії оцінки якості освітньої діяльності (в тому числі наукових здобутків) вищих навчальних закладів України, за якими можуть проводитися рейтинги вищих навчальних закладів України;

10) розробляє та затверджує вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступені доктора філософії та доктора наук і затверджує порядок їх присудження спеціалізованими вченими радами вищих навчальних закладів (наукових установ);

11) акредитує спеціалізовані вчені ради та контролює їх діяльність;

12) акредитує незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти;

13) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

2. Національне агентство з якості вищої освіти щороку готує та оприлюднює доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства, звіт про власну діяльність, формує пропозиції щодо законодавчого забезпечення якості вищої освіти, а також надсилає зазначені документи Верховній Раді України, Президентові України, Кабінетові Міністрів України та вищим навчальним закладам для їх обговорення та належного реагування.

Стаття 19. Склад Національного агентства з якості вищої освіти

1. Національне агентство з якості вищої освіти складається з п'ятнадцяти осіб і формується на таких засадах:

1) дві особи делегується Національною академією наук України;

2) дев'ять осіб обираються з'їздами з числа представників вищих навчальних закладів України державної, комунальної та приватної форми власності, в тому числі чотири від державних університетів, академій, інститутів, дві – від комунальних вищих навчальних закладів та три – від приватних вищих навчальних закладів;

3) три особи обираються спільним представницьким органом всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців;

4) одна особа обирається з'їздом представників органів студентського самоврядування вищих навчальних закладів з числа осіб, які здобувають академічні ступені.

Суб'єкт, який призначив особу до Національного агентства з якості вищої освіти, має право своїм законним рішенням відкликати таку особу достроково.

2. Строк повноважень членів Національного агентства з якості вищої освіти становить три роки. Одна і та ж сама особа не може бути членом Національного агентства з якості вищої освіти більше двох строків. До складу Національного агентства з якості вищої освіти не можуть входити керівники і заступники керівників вищих навчальних закладів, наукових установ.

3. Голова та заступники голови Національного агентства з якості вищої освіти обираються на першому засіданні її новообраного складу строком на три роки з можливістю їх дострокового переобрання.

4. Національне агентство з якості вищої освіти запрошує до участі у своїй діяльності міжнародних експертів – професорів провідних зарубіжних вищих навчальних закладів та/або експертів інституцій, які забезпечують якість вищої освіти в інших країнах.

Стаття 20. Діяльність Національного агентства з якості вищої освіти

1. Засідання Національного агентства з якості вищої освіти є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин її складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю від складу Національного агентства з якості вищої освіти.

2. Члени Національного агентства з якості вищої освіти здійснюють свої повноваження на громадських засадах.

3. Організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності Національного агентства з якості вищої освіти здійснює секретаріат. Положення про секретаріат, його структура і штатний розпис затверджуються Національним агентством з якості вищої освіти.

4. На членів Національного агентства з якості вищої освіти, членів галузевих експертних рад та працівників секретаріату поширюється дія Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”. У разі виникнення конфлікту інтересів член Національного агентства з якості вищої освіти утримується від голосування.

5. Національне агентство з якості вищої освіти може залучати до проведення процедури акредитації спеціальності акредитовані ним незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

6. Національне агентство з якості вищої освіти співпрацює з національними та міжнародними інституціями у сфері вищої освіти, зокрема з тими, основним напрямом діяльності яких є забезпечення якості вищої освіти та акредитація.

Стаття 21. Галузеві експертні ради Національного агентства з якості вищої освіти

1. Склад галузевих експертних рад Національного агентства з якості вищої освіти формується з представників держави, роботодавців та їх об'єднань, вищих навчальних закладів усіх форм власності, наукових установ, Національної та галузевих національних академій наук,

представників органів студентського самоврядування, міжнародних експертів на строк не більше, ніж три роки, з осіб, які мають науковий ступінь у відповідній галузі знань або досвід фахової роботи в галузі не менше 10 років. До складу галузевих експертних рад не можуть входити керівники і заступники керівників вищих навчальних закладів (наукових установ), а також більше одного представника від вищого навчального закладу (наукової установи).

2. Порядок висунення і обрання кандидатур до складу галузевих експертних рад та положення про них затверджується Національним агентством з якості вищої освіти.

3. Засідання галузевих експертних рад Національного агентства з якості вищої освіти є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин її складу. Рішення з усіх питань приймаються більшістю членів галузевої експертної ради Національного агентства з якості вищої освіти. У разі виникнення конфлікту інтересів член галузевої експертної ради Національного агентства з якості вищої освіти утримується від голосування.

Стаття 22. Фінансування Національного агентства з якості вищої освіти

1. Національне агентство з якості вищої освіти є неприбутковою організацією.

2. Джерелами фінансування діяльності Національного агентства з якості вищої освіти є:

1) членські внески вищих навчальних закладів (наукових установ) України, розмір яких визначається Національним агентством з якості вищої освіти;

2) кошти, отримані як оплата робіт з акредитації та проведення ліцензійних експертиз у розмірах, що визначаються Національним агентством з якості вищої освіти;

3) гранти з метою розвитку якості вищої освіти в Україні, в тому числі надані для вдосконалення системи оцінювання якості вищої освіти;

4) інші джерела, не заборонені законодавством.

Стаття 23. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти

1. Незалежна установа оцінювання та забезпечення якості вищої освіти – недержавна саморегулювальна організація (установа, агенція, бюро тощо), яка акредитована Національним агентством з якості вищої освіти та здійснює оцінювання якості змісту та/або результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів в межах певної галузі знань (спеціальності) з метою вироблення рекомендацій та надання допомоги в організації системи забезпечення якості вищої освіти.

2. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти можуть співпрацювати з Європейською асоціацією забезпечення

якості вищої освіти, зокрема з метою впровадження європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в Україні.

3. Незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти можуть надавати вищим навчальним закладам власні сертифікати про галузеву акредитацію окремих спеціальностей та/або систем забезпечення якості вищої освіти.

4. Участь вищого навчального закладу у проведенні процедури галузевої акредитації окремої спеціальності незалежною установою оцінювання та забезпечення якості вищої освіти є добровільною.

Стаття 24. Ліцензування освітньої діяльності

1. Освітня діяльність у сфері вищої освіти провадиться вищими навчальними закладами на підставі ліцензій, які видаються центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки у порядку, визначеному цим Законом Кабінетом Міністрів України.

2. Для отримання експертного висновку про можливість видачі ліцензії на провадження освітньої діяльності заявник подає Національному агентству з якості вищої освіти письмову заяву та документи, що підтверджують відповідність заявника стандарту освітньої діяльності за відповідною спеціальністю. Наукові установи Національної академії наук та національних галузевих академій наук можуть подавати заяви та документи для отримання експертного висновку на основі відповідного рішення їх президій. Національне агентство з якості вищої освіти у двомісячний строк з дня надходження заяви та документів проводить ліцензійну експертизу та видає заявникові відповідний експертний висновок.

3. Для отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності заявник подає центральному органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки письмову заяву, експертний висновок Національного агентства з якості вищої освіти та документи, що підтверджують відповідність заявника стандарту освітньої діяльності за відповідною спеціальністю. На підставі отриманих документів центральний орган виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки видає протягом 10 робочих днів ліцензію відповідному вищому навчальному закладу на провадження освітньої діяльності або відмовляє у її видачі. Рішення про відмову у видачі ліцензії повинно бути обґрунтованим і містити посилання на конкретні положення стандарту освітньої діяльності, яким не відповідає заявник.

У разі не видачі заявнику у визначений законом строк ліцензії на провадження освітньої діяльності або неприйняття рішення про відмову в її видачі заявник має право провадити відповідну освітню діяльність без одержання ліцензії через 10 робочих днів з дня закінчення строку, встановленого для видачі ліцензії на провадження освітньої діяльності або

прийняття рішення про відмову в її видачі, на підставі позитивного експертного висновку Національного агентства з якості вищої освіти.

4. Ліцензії видаються окремо за кожною спеціальністю строком на десять років і можуть бути анульовані лише з підстав, передбачених цим Законом. Інформація про видачу та анулювання ліцензії вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5. У ліцензії зазначаються:

1) повне найменування та місцезнаходження вищого навчального закладу, відокремлених підрозділів, що провадять освітню діяльність за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти;

2) ліцензований обсяг – максимальна кількість осіб, яким вищий навчальний заклад може одночасно забезпечити здобуття вищої освіти за певною спеціальністю і рівнем вищої освіти та відповідно до стандартів освітньої діяльності.

6. Форма ліцензії на провадження освітньої діяльності, порядок її оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються Кабінетом Міністрів України.

7. Підставами для переоформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності є:

1) зміна найменування вищого навчального закладу чи його місцезнаходження;

2) реорганізація юридичних осіб, що мають ліцензії на провадження освітньої діяльності, шляхом їх злиття або приєднання однієї юридичної особи до іншої;

3) наявність на момент закінчення строку дії ліцензії акредитаційного сертифіката за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти;

4) ліквідація або реорганізація, а також (найменування, місцезнаходження) зміна структурного підрозділу вищого навчального закладу, що провадить освітню діяльність за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, і зазначений у ліцензії вищого навчального закладу.

8. Переоформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності здійснюється без проведення процедури ліцензування. У разі реорганізації юридичних осіб, що мають ліцензії на провадження освітньої діяльності, шляхом злиття або приєднання переоформлення ліцензії здійснюється на основі ліцензій цих юридичних осіб.

9. У разі втрати чи пошкодження ліцензії вищий навчальний заклад має право звернутися із заявою про видачу дубліката ліцензії. Центральний орган виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки зобов'язаний протягом двох тижнів з дати надходження такої заяви видати вищому навчальному закладу дублікат ліцензії замість втраченої або пошкодженої.

10. Ліцензія на провадження освітньої діяльності вищого навчального закладу може бути анульована лише у разі:

1) подання вищим навчальним закладом заяви про припинення освітньої діяльності;

2) виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих для ліцензування;

3) невиконання вищим навчальним закладом протягом одного року розпорядження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, про усунення порушення стандарту освітньої діяльності.

Рішення про анулювання ліцензії на провадження освітньої діяльності приймає центральний орган виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки. Під час розгляду питання про анулювання ліцензії на провадження освітньої діяльності заслуховується інформація представника відповідного вищого навчального закладу.

Рішення про анулювання ліцензії на провадження освітньої діяльності не може бути прийняте стосовно вищого навчального закладу, який має чинний акредитаційний сертифікат на відповідну спеціальність.

11. У разі анулювання ліцензії вищий навчальний заклад втрачає право провадити освітню діяльність за відповідною спеціальністю.

Стаття 25. Акредитація спеціальності

1. Вищий навчальний заклад, який бажає акредитувати спеціальність, подає Національному агентству з якості вищої освіти письмову заяву та документи, що підтверджують відповідність його освітньої діяльності стандарту вищої освіти за цією спеціальністю.

2. Протягом двох місяців з дня подання заяви Національне агентство з якості вищої освіти за результатами акредитаційної експертизи приймає рішення про акредитацію чи відмову в акредитації відповідної спеціальності.

3. Протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про акредитацію спеціальності Національне агентство з якості вищої освіти видає вищому навчальному закладу відповідний сертифікат.

4. У сертифікаті про акредитацію зазначаються найменування та адреса вищого навчального закладу, назва акредитованої спеціальності, місцезнаходження видачі сертифіката та ступені вищої освіти, здобуття яких забезпечує вищий навчальний заклад.

5. Сертифікат про акредитацію видається за кожною акредитованою спеціальністю строком на п'ять років (для вищих навчальних закладів, які мають статус національних – сім років). Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

6. Форма сертифіката про акредитацію, порядок його оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються Кабінетом Міністрів України.

7. Сертифікат підтверджує відповідність освітньої діяльності вищого навчального закладу за відповідною спеціальністю стандарту вищої освіти і дає право на видачу диплома державного зразка за цією спеціальністю.

РОЗДІЛ VI

ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Стаття 26. Основні завдання вищого навчального закладу

1. Основними завданнями вищого навчального закладу є:

1) провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями;

2) для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників навчально-виховного процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;

3) участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;

4) формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників навчально-виховного процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;

5) забезпечення органічного поєднання у навчально-виховному процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;

6) створення необхідних умов для реалізації учасниками навчально-виховного процесу їх здібностей і талантів;

7) збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

8) розповсюдження знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

9) установлення міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури.

Стаття 27. Правовий статус вищого навчального закладу

1. Вищий навчальний заклад створюється у формі державної, комунальної, приватної установи і працює на засадах самоокупності та неприбутковості.

2. Юридична особа набуває статусу вищого навчального закладу з моменту отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності.

3. Вищий навчальний заклад може бути засновником (співзасновником) інших юридичних осіб, які провадять свою діяльність відповідно до напрямів навчально-науково-виробничої, інноваційної діяльності вищого навчального закладу та/або забезпечують виконання його статутних завдань.

4. В Україні діють вищі навчальні заклади державної, комунальної та приватної форми власності, які мають рівні права у провадженні освітньої, наукової та інших видів діяльності.

5. Вищі навчальні заклади можуть провадити освітню діяльність разом з іноземними навчальними закладами за узгодженими освітніми програмами.

6. Вищі навчальні заклади можуть утворювати навчальні, навчально-наукові та навчально-науково-виробничі комплекси, наукові парки та входити до складу консорціуму. Всі учасники комплексу, консорціуму зберігають статус юридичної особи і фінансову самостійність.

7. Статут вищого навчального закладу повинен містити:

1) повне найменування із зазначенням типу вищого навчального закладу, його правосуб'єктність, місцезнаходження, дату прийняття рішення про його створення;

2) концепцію освітньої діяльності вищого навчального закладу;

3) права та обов'язки засновника (засновників);

4) обсяг основних засобів (розмір статутного капіталу), наданих засновником (засновниками);

4) повноваження органів управління вищого навчального закладу;

5) права та обов'язки керівника вищого навчального закладу;

6) порядок обрання представників до органів громадського самоврядування;

7) джерела надходження і порядок використання коштів та майна вищого навчального закладу;

8) порядок звітності та контролю за провадженням фінансово-господарської діяльності;

9) порядок внесення змін до статуту вищого навчального закладу;

10) порядок реорганізації та ліквідації вищого навчального закладу.

Статут вищого навчального закладу може містити інші положення, що стосуються особливостей створення і діяльності вищого навчального закладу.

Статут вищого навчального закладу не повинен суперечити законодавству.

Стаття 28. Типи вищих навчальних закладів

1. В Україні діють вищі навчальні заклади таких типів:

1) університет – багатогалузевий (класичний, технічний) або галузевий (профільний, технологічний, педагогічний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) вищий навчальний заклад, який провадить інноваційну освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти за усіма академічними та науковими ступенями, проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність;

2) академія, інститут – галузевий (профільний, технологічний, технічний, педагогічний, богословський/теологічний, медичний, економічний, юридичний, фармацевтичний, аграрний, мистецький, культурологічний тощо) вищий навчальний заклад, який провадить інноваційну освітню діяльність, пов'язану з наданням вищої освіти на першому і другому рівні за однією чи кількома галузями знань, може здійснювати підготовку на третьому і вищому науковому рівнях вищої освіти за певними спеціальностями, проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність;

3) коледж – галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ступеня молодшого спеціаліста.

Організація навчально-виховного процесу, визначення структури, переліку посад працівників, рівня оплати праці, пенсійного та стипендіального забезпечення у коледжах, які є структурними підрозділами університетів, академій чи інститутів, здійснюються відповідно до положень, визначених цим Законом для коледжів, що є вищими навчальними закладами.

Відомості про коледж, який є структурним підрозділом університету, академії чи інституту, включаються до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Стаття 29. Національний вищий навчальний заклад

1. Університету, академії, інституту незалежно від форми власності відповідно до законодавства Президентом України може бути надано статус національного.

2. Надання вищому навчальному закладу статусу національного здійснюється за пропозицією Національного агентства з якості вищої освіти, яка подається в порядку та за критеріями, встановленими Кабінетом Міністрів України. Встановлення відповідності діяльності національного вищого навчального закладу визначеним критеріям для підтвердження чи позбавлення його такого статусу здійснюється раз на сім років Національним агентством з якості вищої освіти.

3. Національний вищий навчальний заклад має право:

1) отримувати відповідно до законодавства на пріоритетних засадах передбачені державним бюджетом кошти для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень, виконання наукових програм, проектів державного значення в обсязі не менш, як 10 відсотків коштів державного бюджету, що виділяються на утримання;

2) визначати норми часу навчальної та іншої роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників;

3) здійснювати перерозподіл:

нормативів чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду науково-педагогічного працівника за спеціальностями однієї галузі знань з урахуванням результатів наукової діяльності працівників;

державного замовлення між спеціальностями в межах галузі знань в обсязі не більш як 5 відсотків загального обсягу державного замовлення національного вищого навчального закладу з наступним інформуванням центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить вищий навчальний заклад;

ліцензованого обсягу прийому за спеціальностями у межах відповідної галузі знань;

4) здійснювати підготовку фахівців з вищою освітою за власними експериментальними освітніми програмами та навчальними планами;

5) отримувати на пріоритетних засадах фінансування для придбання наукового і навчального обладнання, комп'ютерних програм тощо за рахунок державного бюджету;

6) утворювати спеціалізовані загальноосвітні навчальні заклади;

7) використовувати у своєму найменуванні слово "національний".

4. Особливості управління національним вищим навчальним закладом, які сприяють розвитку та підвищенню якості його освітньої діяльності та конкурентоспроможності, залученню додаткових фінансових ресурсів, можуть визначатися його статутом.

Стаття 30. Дослідницький університет

1. Національному вищому навчальному закладу, що забезпечує проривний розвиток держави в певних галузях знань за моделлю поєднання освіти, науки та інновацій, сприяє її інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, має визнані наукові здобутки, може надаватися статус дослідницького університету.

2. Статус дослідницького університету надається Кабінетом Міністрів України на конкурсних засадах вищому навчальному закладу строком на сім років відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України Положення про дослідницький університет та критеріїв, які включають приведені до кількості науково-педагогічних і наукових працівників вищого навчального закладу показники.

3. Надання вищому навчальному закладу статусу дослідницького здійснюється за поданням Національного агентства з якості вищої освіти у разі відсутності критеріям, встановленим Кабінетом Міністрів України. Встановлення відповідності діяльності дослідницького вищого навчального закладу визначеним критеріям для підтвердження чи позбавлення його такого статусу здійснюється раз на п'ять років Національним агентством з якості вищої освіти.

4. Критерії, за якими надається статус дослідницького університету, базуються на таких засадах:

1) розгалужена інфраструктура та матеріально-технічна база, що забезпечують провадження науково-освітньої діяльності на світовому рівні, зокрема визнані наукові школи, центри, лабораторії тощо;

2) міждисциплінарність освіти та науки, потужна фундаментальна складова наукових досліджень, якість яких підтверджена, зокрема публікаціями у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях;

3) ефективність підготовки фахівців на всіх рівнях вищої освіти, яка забезпечує високоякісну фахову підготовку та здатність впроваджувати та комерціалізувати наукові результати, якість системи підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів у вищому навчальному закладі;

4) рівень інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, зокрема кількість міжнародних проектів, створених об'єктів права інтелектуальної власності, спільних з підприємствами та іноземними вищими навчальними закладами наукових проектів, грантів тощо;

5) місце в національному, галузевих та/або міжнародних рейтингах вищих навчальних закладів.

5. Дослідницький університет має право:

1) використовувати у своєму найменуванні слово “дослідницький”;

2) отримувати базове фінансування за окремою бюджетною програмою Державного бюджету України на провадження наукової діяльності в обсязі не менш як 25 відсотків коштів, що передбачаються на його утримання, для проведення наукових досліджень, підтримки та розвитку їх матеріально-технічної бази;

3) на конкурсних засадах формувати тематику фундаментальних та прикладних наукових досліджень, науково-технічних розробок і самостійно затверджувати річний тематичний план;

4) формувати на своїй базі інноваційні структури різних типів (наукові та технологічні парки, бізнес-інкубатори, малі підприємства тощо) на засадах поєднання інтересів високотехнологічних компаній, науки, освіти, бізнесу та держави з метою виконання і впровадження інноваційних проектів;

5) приймати остаточне рішення щодо присудження наукових ступенів і присвоєння учених звань з видачею відповідного документа державного зразка, а також щодо визнання в Україні іноземних документів про вищу освіту та наукові ступені;

6) самостійно утворювати разові спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за участю не менше п'яти осіб з відповідним ступенем, двоє з яких працюють в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі);

7) встановлювати нормативи чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду науково-педагогічного та наукового працівника;

8) здійснювати інші права, передбачені законодавством.

Стаття 31. Створення, реорганізація та ліквідація вищого навчального закладу

1. Рішення про створення, реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, перетворення) чи ліквідацію вищого навчального закладу приймається для закладів державної форми власності – Кабінетом Міністрів України, комунальної – відповідними органами місцевого самоврядування, приватної – фізичними та/або юридичними особами відповідно до законів.

2. Реорганізація чи ліквідація вищого навчального закладу не повинна порушувати права та інтереси осіб, які навчаються у цьому вищому навчальному закладі. Обов'язок щодо вирішення всіх питань продовження безперервного здобуття особами вищої освіти покладається на засновника (засновників) вищого навчального закладу.

3. Створення в Україні вищих навчальних закладів за участю іноземних фізичних та юридичних осіб та вищими навчальними закладами іноземних країн своїх структурних підрозділів на території України здійснюється за умови отримання дозволу центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

4. Вищі навчальні заклади України відповідно до законодавства іноземних держав можуть утворювати свої структурні підрозділи на території цих держав.

Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки вищого навчального закладу

1. Діяльність вищого навчального закладу провадиться на принципах:

- 1) автономії та самоврядування;
- 2) розмежування прав, повноважень та відповідальності засновника (засновників), державних органів та органів місцевого самоврядування, до сфери управління яких належить вищий навчальний заклад, органів управління вищого навчального закладу та його структурних підрозділів;
- 3) поєднання колегіальних та єдиноначальних засад;
- 4) самостійності та незалежності від політичних партій, громадських і релігійних організацій.

2. Вищі навчальні заклади мають рівні права, що складають зміст їх автономії та самоврядування, в тому числі:

- 1) самостійно визначати форми навчання та форми організації навчально-виховного процесу;
- 2) обирати типи програм підготовки бакалаврів і магістрів, що передбачені Міжнародною стандартною класифікацією освіти;
- 3) приймати на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників;
- 4) формувати та затверджувати власний штатний розпис;
- 5) визнавати здобуті в закордонних університетах ступені бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора наук та вчені звання доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду педагогічного, наукового чи науково-педагогічного працівника;

6) запроваджувати рейтингове оцінювання освітніх, науково-дослідницьких та інноваційних досягнень учасників навчально-виховного процесу;

7) надавати додаткові освітні та інші послуги відповідно до законодавства;

8) самостійно розробляти та запроваджувати власні програми освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності;

9) самостійно запроваджувати спеціалізації, визначати їх зміст і програми вибіркових навчальних дисциплін;

10) присуджувати ступені вищої освіти здобувачам вищої освіти, які відповідно до законодавства успішно пройшли процедуру атестації після завершення навчання на відповідному рівні вищої освіти;

11) утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати свої структурні підрозділи;

12) провадити видавничу діяльність, розвивати власну поліграфічну базу;

13) видавати підручники, навчальні посібники і наукові праці;

14) провадити на підставі відповідних договорів спільну діяльність з навчальними закладами, науковими установами та іншими юридичними особами;

15) розміщувати свої навчальні, науково-дослідні та навчально-науково-виробничі підрозділи на підприємствах, в установах та організаціях;

16) брати участь у роботі міжнародних організацій;

17) запроваджувати власну символіку та атрибутику;

18) установлювати власні форми морального та матеріального заохочення учасників навчально-виховного процесу;

19) звертатися з ініціативою до органів, які здійснюють управління у сфері вищої освіти, про внесення змін до чинних або розроблення нових нормативно-правових актів у сфері вищої освіти, а також брати участь у роботі над проектами;

20) користуватися земельними ділянками у порядку, встановленому законодавством;

21) провадити фінансово-господарську та іншу діяльність відповідно до законодавства та статуту вищого навчального закладу;

22) розпоряджатися власними надходженнями (для вищих навчальних закладів державної і комунальної форми власності), зокрема отриманими від надання додаткових платних послуг здобувачам вищої освіти та окремих платних послуг іншим фізичним і юридичним особам;

23) відкривати поточні та депозитні рахунки в банках;

24) здійснювати інші права, що не суперечать законодавству.

3. Вищі навчальні заклади зобов'язані вживати заходів (в тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій) щодо запобігання та виявлення плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення

їх до дисциплінарної відповідальності, передбаченої відповідним положенням і статутом вищого навчального закладу.

4. Управління вищим військовим навчальним закладом (вищим навчальним закладом із специфічними умовами навчання) здійснюється з урахуванням його діяльності відповідно до законодавства.

Стаття 33. Структура вищого навчального закладу

1. Структура вищого навчального закладу, статус і функції структурних підрозділів визначаються статутом вищого навчального закладу та положеннями про відповідні структурні підрозділи.

2. Структурні підрозділи утворюються рішенням вченої ради вищого навчального закладу у порядку, передбаченому цим Законом і статутом.

3. Основними структурними підрозділами університету, академії, інституту є факультети, кафедри, бібліотека тощо.

4. Факультет – структурний підрозділ вищого навчального закладу, що об'єднує не менш як три кафедри та/або лабораторії, які в державних і комунальних вищих навчальних закладах в сукупності забезпечують підготовку не менше 200 здобувачів вищої освіти денної форми навчання (за винятком факультетів вищих військових навчальних закладів, вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання).

5. Кафедра – базовий структурний підрозділ вищого навчального закладу державної (комунальної) форми власності (його філій, інститутів, факультетів), що провадить навчально-виховну, методичну та/або наукову діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією) чи міжгалузевою групою спеціальностей, до складу якого входить не менш як п'ять науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менш як три з яких мають науковий ступінь або вчене (почесне) звання.

6. Вищий навчальний заклад зобов'язаний мати у своєму складі бібліотеку, бібліотечний фонд якої повинен відповідати вимогам стандартів освітньої діяльності.

7. Структурними підрозділами коледжу державної (комунальної) форми власності є відділення, циклові комісії, бібліотека тощо.

Циклова комісія – структурний навчально-методичний підрозділ, що проводить навчальну, методичну, виховну та організаційну роботу з однієї або кількох споріднених навчальних дисциплін. Циклова комісія утворюється за рішенням керівника коледжу за умови, якщо до її складу входить не менш як три педагогічних працівники.

Відділення – структурний підрозділ, що об'єднує навчальні групи з однієї або кількох спеціальностей за однією або кількома формами навчання, методичні, навчально-виробничі та інші підрозділи.

Бібліотеку коледжу очолює завідувач, який призначається на посаду керівником коледжу за погодженням з педагогічною радою.

8. Структурними підрозділами вищого навчального закладу можуть бути:

1) навчально-науковий інститут – структурний підрозділ університету, академії, інституту, що об'єднує відповідні кафедри, лабораторії, науково-дослідні центри та експериментальні лабораторії, які провадять освітню діяльність і проводять наукові дослідження;

2) наукові, навчально-наукові, науково-дослідні, науково-виробничі та проектні інститути, навчально-науково-виробничі центри (сектори, частини, комплекси тощо), дослідні станції, лабораторії, конструкторські бюро, відділи аспірантури і докторантури, відділи післядипломної освіти, навчально-дослідні господарства, навчально-виробничі комбінати, експериментальні підприємства, клінічні бази установ медичної освіти, університетські клініки (лікарні), полігони, наукові парки, технопарки, інші підрозділи, що забезпечують практичну підготовку фахівців певних спеціальностей та проводять наукові дослідження;

3) підготовчі відділення (підрозділи), підрозділи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інститути післядипломної освіти, лабораторії, навчально-методичні кабінети, комп'ютерні та інформаційні центри, навчально-виробничі та творчі майстерні, навчально-дослідні господарства, виробничі структури, видавництва, спортивні комплекси, заклади культурно-побутового призначення, центри студентського спорту;

4) військові навчальні підрозділи (військовий інститут, коледж, факультет або кафедра військової підготовки);

5) інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законом.

9. Філія – відокремлений структурний підрозділ вищого навчального закладу, що створюється з метою задоволення потреб регіонального ринку праці у відповідних фахівцях та наближення місця навчання здобувачів вищої освіти до їх місця проживання. Філія не є юридичною особою і діє на підставі затвердженого вищим навчальним закладом положення та відповідно до отриманої ліцензії на провадження освітньої діяльності.

Філію очолює керівник, який підпорядкований керівнику вищого навчального закладу і діє на підставі відповідного доручення.

Відомості про філію вищого навчального закладу вносяться до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

10. Університет, академія, інститут можуть мати у своєму складі військовий навчальний підрозділ (навчальний підрозділ із специфічними умовами навчання – інститут, коледж, факультет або кафедру), який проводить за певними ступенями підготовку курсантів (слухачів, студентів) для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького (інспекторського) складу з метою задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері цивільного

захисту, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, власності, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань, боротьби зі злочинністю. Військовий інститут як структурний підрозділ цивільного вищого навчального закладу може мати у своєму складі факультети та військовий коледж.

Рішення про створення та припинення діяльності функціонування військового навчального підрозділу вищого навчального закладу приймається Кабінетом Міністрів України.

РОЗДІЛ VII

УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Стаття 34. Керівник вищого навчального закладу

1. Безпосереднє управління діяльністю вищого навчального закладу здійснює його керівник (ректор, президент, начальник, директор тощо). Його права, обов'язки та відповідальність визначаються законодавством і статутом вищого навчального закладу.

2. Керівник є представником вищого навчального закладу у відносинах з державними органами, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами і діє без довіреності у межах повноважень, передбачених цим Законом і статутом вищого навчального закладу.

3. Керівник вищого навчального закладу в межах наданих йому повноважень:

- 1) організовує діяльність вищого навчального закладу;
- 2) вирішує питання фінансово-господарської діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис;
- 3) видає накази і розпорядження, дає обов'язкові для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу і структурними підрозділами вищого навчального закладу доручення;
- 4) відповідає за результати діяльності вищого навчального закладу перед засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою);
- 5) є розпорядником майна і коштів;
- 6) забезпечує виконання фінансового плану (кошторису), укладає договори;
- 7) призначає на посаду та звільняє з посади працівників;
- 8) забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку;
- 9) визначає функціональні обов'язки працівників;
- 10) формує контингент осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;

11) відраховує з вищого навчального закладу та поновлює на навчання в ньому здобувачів вищої освіти за погодженням з органами студентського самоврядування та первинними профспілковими організаціями осіб, які

навчаються (якщо дана особа є членом профспілки), на підставах, передбачених цим Законом;

12) забезпечує організацію та здійснення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін;

13) контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни;

14) здійснює контроль за якістю роботи педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників;

15) забезпечує створення умов для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю вищого навчального закладу;

16) сприяє роботі органів студентського самоврядування, організацій профспілки співробітників і студентів та створює умови для їх діяльності;

17) сприяє формуванню здорового способу життя здобувачів вищої освіти, зміцненню спортивно-оздоровчої бази закладу, створює належні умови для занять масовим спортом;

18) разом з виборними органами первинних організацій профспілки співробітників і студентів подає для затвердження вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після затвердження підписує їх;

19) здійснює інші передбачені статутом повноваження.

4. Керівник вищого навчального закладу відповідає за провадження освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження нерухомого та іншого майна цього закладу.

5. Керівник вищого навчального закладу щороку звітує перед засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу.

6. Керівник вищого навчального закладу відповідно до статуту може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам і керівникам структурних підрозділів.

7. Особливості повноважень та обов'язків керівника вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого належить цей вищий навчальний заклад, за погодженням з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

8. Під час виходу на пенсію з посади керівника вищого навчального закладу керівник, який працював на цій посаді не менш як десять років підряд, може бути призначений на посаду радника керівника вищого навчального закладу на громадських засадах або за рахунок власних надходжень вищого навчального закладу в порядку, визначеному статутом вищого навчального закладу.

Стаття 35. Керівник факультету, навчально-наукового інституту, відділення

1. Керівництво факультетом здійснює декан (начальник), керівництво навчально-науковим інститутом здійснює директор (начальник).

2. Керівник факультету (навчально-наукового інституту) повинен мати науковий ступінь та/або вчене звання відповідно до профілю факультету (навчально-наукового інституту). Зазначений керівник обирається вченою радою факультету (навчально-наукового інституту) строком на п'ять років (для вищого навчального закладу, що має статус національного – на сім років). Керівник вищого навчального закладу укладає з керівником факультету (навчально-наукового інституту) контракт.

3. Декан (начальник) факультету, директор (начальник) навчально-наукового інституту може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам. Повноваження керівника факультету (навчально-наукового інституту) визначаються у положенні про факультет (навчально-науковий інститут), яке затверджується керівником вищого навчального закладу.

4. Декан (начальник), директор (начальник) видає розпорядження, що стосуються діяльності відповідного факультету (навчально-наукового інституту), які є обов'язковими для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу факультету (навчально-наукового інституту) і можуть бути скасовані керівником вищого навчального закладу, якщо вони суперечать законодавству, статуту вищого навчального закладу чи завдають шкоди інтересам вищого навчального закладу.

5. Керівництво військовим навчальним підрозділом вищого навчального закладу та факультетом (відділенням) вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання) здійснює начальник, який призначається на посаду за конкурсом. Порядок проведення конкурсу визначається нормативно-правовими актами державного органу, до сфери управління якого належить вищий військовий навчальний заклад (вищий навчальний заклад із специфічними умовами навчання, військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу), за погодженням з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

6. Керівництво відділенням коледжу здійснює завідувач (начальник). Завідувач (начальник) відділення призначається на посаду керівником коледжу з числа педагогічних працівників, які мають ступінь магістра відповідно до профілю освітньої діяльності відділення і педагогічний стаж не менш як п'ять років.

7. Завідувач відділення (начальник) забезпечує організацію навчально-виховного процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, здійснює контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, навчально-методичною діяльністю викладачів.

Стаття 36. Вчена рада

1. Вчена рада є колегіальним органом управління університету, академії, інституту, який утворюється строком на п'ять років (для вищого навчального закладу, що має статус національного – строком на сім років) та склад якого затверджується наказом керівника вищого навчального закладу.

2. Вчена рада вищого навчального закладу:

1) визначає стратегію і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності вищого навчального закладу;

2) розробляє і подає вищому колегіальному органу громадського самоврядування проект статуту вищого навчального закладу, а також рішення про внесення змін і доповнень до нього;

3) ухвалює фінансовий план і річний фінансовий звіт вищого навчального закладу;

4) визначає систему та затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

5) ухвалює рішення про розміщення власних надходжень в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або у банківських установах;

6) ухвалює за поданням керівника вищого навчального закладу рішення щодо утворення та припинення структурних підрозділів;

7) обирає за конкурсом таємним голосуванням на посади деканів, завідувачів (начальників) кафедр і професорів, директора бібліотеки;

8) затверджує освітні програми та навчальні плани для кожного рівня вищої освіти та спеціальності;

9) ухвалює рішення з питань організації навчально-виховного процесу, визначає строки навчання на відповідних рівнях;

10) затверджує зразок та порядок виготовлення власного документа про вищу освіту, положення про процедуру і підстави для його видачі випускникам, а також зразки, порядок виготовлення, процедуру і підстави для видачі випускникам спільних і подвійних дипломів;

11) ухвалює основні напрями проведення наукових досліджень та інноваційної діяльності;

12) оцінює науково-педагогічну діяльність структурних підрозділів;

13) присвоює вчені звання професора, доцента та старшого дослідника і подає відповідні рішення на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки;

14) приймає остаточні рішення про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також під час зарахування вступників на навчання;

15) затверджує положення про прямі таємні вибори виборних представників з числа осіб, які навчаються;

16) має право вносити до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу подання про відкликання керівника вищого навчального закладу;

17) розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до його статуту.

3. Вчену раду вищого навчального закладу очолює її голова, якого вчена рада обирає таємним голосуванням з числа членів вченої ради вищого навчального закладу, які мають науковий ступінь та/або вчене звання, на строк діяльності вченої ради. До складу вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами керівник вищого навчального закладу, заступники керівника, керівники факультетів (навчально-наукових інститутів), учений секретар, директор бібліотеки, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування та виборних органів первинних організацій профспілки співробітників та студентів вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють наукових, науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідувачів (начальників) кафедр, професорів, докторів філософії, докторів наук, виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на постійній основі, керівники виборних профспілкових органів, керівники органів студентського самоврядування вищого навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу.

4. За рішенням вченої ради до її складу можуть входити також представники організацій роботодавців. При цьому не менш як 75 відсотків чисельності складу вченої ради повинні становити наукові, науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу і не менш як 10 відсотків – виборні представники з числа студентів (курсантів).

5. Виборні представники з числа працівників обираються вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу за поданням структурних підрозділів, у яких вони працюють, а виборні представники з числа студентів (курсантів) обираються студентами (курсантами) шляхом прямих таємних виборів.

6. Рішення вченої ради вищого навчального закладу вводяться в дію рішеннями керівника вищого навчального закладу.

7. У вищому навчальному закладі можуть бути утворені вчені ради структурних підрозділів, повноваження яких визначаються вченою радою вищого навчального закладу відповідно до статуту. Вчена рада вищого навчального закладу може делегувати частину своїх повноважень вченим радам структурних підрозділів. Склад відповідних вчених рад формується на засадах, визначених частинами третьою та четвертою цієї статті.

8. Особливості діяльності вченої ради вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються державним органом, до сфери управління якого він належить.

Стаття 37. Педагогічна рада

1. Педагогічна рада коледжу є колегіальним органом і утворюється наказом керівника коледжу строком на три роки.

2. Педагогічна рада коледжу:

1) розробляє та подає вищому колегіальному органу громадського самоврядування проект статуту вищого навчального закладу, а також пропозиції щодо внесення змін і доповнень до нього;

2) ухвалює фінансовий план і річний фінансовий звіт коледжу;

3) ухвалює за поданням керівника коледжу рішення щодо утворення та припинення структурних підрозділів;

4) погоджує за поданням керівника коледжу кандидатури щодо призначення на посади та звільнення з посад заступників керівника, завідувачів (начальників) відділень, головного бухгалтера та завідувача бібліотеки;

5) визначає вибірккову частину освітньої програми, переліки навчальних дисциплін і їх програм;

6) ухвалює рішення з питань організації навчально-виховного процесу;

7) оцінює навчально-виховну діяльність структурних підрозділів;

8) має право вносити вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу подання про відкликання керівника вищого навчального закладу;

9) розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до його статуту.

3. Педагогічну раду очолює її голова, якого педагогічна рада обирає таємним голосуванням з числа членів педагогічної ради на строк діяльності педагогічної ради. До складу педагогічної ради входять за посадами керівник коледжу, його заступники, завідувачі (начальники) відділень, завідувач бібліотеки, голови циклових комісій, інші педагогічні працівники, головний бухгалтер, керівники органів громадського самоврядування працівників коледжу, керівники виборних профспілкових органів, керівники органів студентського самоврядування відповідно до квот, визначених у статуті коледжу. При цьому не менш як 75 відсотків загальної чисельності її складу повинні становити педагогічні працівники коледжу і не менш як 10 відсотків – виборні представники з числа осіб, які навчаються. Виборні представники обираються вищим колегіальним органом громадського самоврядування коледжу за поданням структурних підрозділів, в яких вони працюють, а виборні представники осіб, які навчаються, обираються шляхом прямих таємних виборів з числа осіб, які навчаються у коледжі, відповідно до положення, затвердженого педагогічною радою.

4. Рішення педагогічної ради коледжу вводяться в дію рішеннями його керівника.

5. Особливості діяльності педагогічної ради військового коледжу (коледжу із специфічними умовами навчання) визначаються державним органом, до сфери управління якого він належить.

Стаття 38. Наглядова рада

1. У вищому навчальному закладі утворюється наглядова рада для здійснення нагляду за управлінням майном вищого навчального закладу, додержанням мети його створення.

2. Наглядова рада вищого навчального закладу сприяє розв'язанню перспективних завдань його розвитку, залучення фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійснення контролю за їх використанням, ефективній взаємодії вищого навчального закладу з державними органами та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку та підвищення якості освітньої діяльності і конкурентоспроможності цього вищого навчального закладу тощо.

3. Члени наглядової ради мають право брати участь у роботі вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу з правом дорадчого голосу.

4. Наглядова рада має право вносити вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу подання про відкликання керівника вищого навчального закладу.

5. Порядок формування наглядової ради, строк її повноважень, компетенція і порядок діяльності визначаються статутом вищого навчального закладу. До складу наглядової ради не можуть входити працівники вищого навчального закладу.

Стаття 39. Робочі та дорадчі органи

1. Для вирішення поточних питань діяльності вищого навчального закладу утворюються робочі органи: ректорат, деканати, приймальна комісія, адміністративна рада тощо.

2. З метою вироблення стратегії та напрямів провадження освітньої та/або наукової діяльності вищого навчального закладу керівник вищого навчального закладу має право утворювати на громадських засадах дорадчі (дорадчо-консультативні) органи (раду роботодавців, педагогічну, студентську, наукову раду тощо), якщо інше не передбачено статутом вищого навчального закладу.

3. Положення про робочий чи дорадчий орган затверджується вченою радою вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Стаття 40. Органи громадського самоврядування вищих навчальних закладах

1. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу є загальні збори (конференція) трудового колективу, включаючи виборних представників студентів (курсантів).

2. Порядок скликання і роботи вищого колегіального органу громадського самоврядування визначається статутом вищого навчального закладу.

3. У вищому колегіальному органі громадського самоврядування повинні бути представлені всі категорії учасників навчально-виховного процесу вищого навчального закладу. При цьому не менш як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити наукові, науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу, які працюють у цьому вищому навчальному закладі на постійній основі, і не менш як 15 відсотків – виборні представники з числа студентів (курсантів), які обираються студентами (курсантами) шляхом прямих таємних виборів.

4. Вищий колегіальний орган громадського самоврядування скликається не рідше ніж один раз на рік.

5. Вищий колегіальний орган громадського самоврядування:

1) погоджує за поданням вченої (педагогічної) ради вищого навчального закладу статут вищого навчального закладу чи зміни (доповнення) до нього;

2) обирає на посаду керівника вищого навчального закладу шляхом таємного голосування і подає свої пропозиції засновнику (засновникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі);

3) заслуховує щороку звіт керівника вищого навчального закладу та оцінює його діяльність;

4) обирає комісію з трудових спорів відповідно до законодавства про працю;

5) розглядає за обґрунтованим поданням наглядової або вченої (педагогічної) ради вищого навчального закладу питання про дострокове припинення повноважень керівника вищого навчального закладу;

6) затверджує правила внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу та затверджує колективний договір;

7) розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу.

6. Органом громадського самоврядування навчально-наукового інституту (факультету) є збори (конференція) трудового колективу навчально-наукового інституту (факультету), включаючи виборних представників з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

7. Порядок скликання органу громадського самоврядування навчально-наукового інституту (факультету) та його роботи визначається статутом вищого навчального закладу.

8. В органі громадського самоврядування навчально-наукового інституту (факультету) повинні бути представлені всі категорії працівників

навчально-наукового інституту (факультету) та виборні представники з числа осіб, які навчаються в навчально-наукового інституті (на факультеті). При цьому не менш як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити наукові та науково-педагогічні працівники навчально-наукового інституту (факультету) і не менш як 15 відсотків – виборні представники з числа студентів (курсантів), які обираються студентами (курсантами) шляхом прямих таємних виборів.

9. Збори (конференція учасників навчально-виховного процесу навчально-наукового інституту (факультету) скликаються не рідше ніж один раз на рік.

10. Орган громадського самоврядування навчально-наукового інституту (факультету):

1) оцінює діяльність керівника навчально-наукового інституту (факультету);

2) затверджує річний звіт про діяльність навчально-наукового інституту (факультету);

3) вносить керівнику вищого навчального закладу пропозиції щодо відкликання з посади керівника навчально-наукового інституту (факультету);

4) обирає виборних представників до вченої ради навчально-наукового інституту (факультету);

5) обирає кандидатури до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу.

Стаття 41. Студентське самоврядування

1. У вищих навчальних закладах та їх структурних підрозділах діє студентське самоврядування, яке є невід'ємною частиною громадського самоврядування відповідних навчальних закладів.

Студентське самоврядування об'єднує всіх студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) відповідного вищого навчального закладу. Усі студенти (курсанти), які навчаються у вищому навчальному закладі, мають рівні права та можуть обиратися та бути обраними в робочі, дорадчі, виборні та інші органи студентського самоврядування.

Студентське самоврядування забезпечує захист прав та інтересів студентів (курсантів) та їх участь в управлінні вищим навчальним закладом. Студентське самоврядування здійснюється студентами (курсантами) як безпосередньо, так і через органи студентського самоврядування, які обираються шляхом прямого таємного голосування студентів (курсантів).

2. У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, статутом вищого навчального закладу та положенням про студентське самоврядування, яке затверджується вищим органом громадського самоврядування вищого навчального закладу після ухвалення вищим органом студентського самоврядування.

3. Органи студентського самоврядування діють на принципах:

добровільності, колегіальності, відкритості;
 виборності та звітності органів студентського самоврядування;
 рівності права студентів (курсантів) на участь у студентському самоврядуванні;
 незалежності від впливу політичних партій.

4. Студентське самоврядування здійснюється на рівні студентської групи, інституту (факультету), відділення, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту студентів (курсантів), типу та специфіки вищого навчального закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, структурних підрозділів вищого навчального закладу.

Органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми (парламент, сенат, старостат, студентський ректорат, студентські деканати, ради тощо).

Представницькі, виконавчі та контрольно-ревізійні органи студентського самоврядування обираються строком на один рік.

Керівник студентського самоврядування та його заступники можуть перебувати на посаді не більш як два строки.

5. Органи студентського самоврядування:

1) беруть участь в управлінні вищим навчальним закладом в установленому цим Законом та статутом вищого навчального закладу порядку;

2) беруть участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, оздоровлення, побуту та харчування;

3) проводять організаційні, просвітницькі, наукові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;

4) беруть участь у заходах (процесах) щодо забезпечення якості вищої освіти;

5) захищають права та інтереси студентів і курсантів;

6) делегують своїх представників до робочих, консультативно-дорадчих органів;

7) приймають акти, що регламентують їх організацію та діяльність;

8) беруть участь у вирішенні питань забезпечення створення належних побутових умов проживання студентів у гуртожитках та організації харчування студентів;

9) розпоряджаються коштами та іншим майном, які перебувають на їх балансі та банківських рахунках;

10) виконують інші функції, передбачені цим Законом та положенням про студентське самоврядування.

6. За погодженням з органом студентського самоврядування вищого навчального закладу приймається рішення про:

1) відрахування студентів (курсантів) з вищого навчального закладу та їх поновлення на навчання;

2) переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за державним замовленням, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;

3) переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, на навчання за державним замовленням;

4) призначення заступника декана факультету, заступника директора інституту, заступника керівника вищого навчального закладу, які відповідають за взаємодію адміністрації з органами студентського самоврядування;

5) поселення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, в гуртожиток і виселення їх з гуртожитку;

6) затвердження правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу в частині, що стосується осіб, які навчаються;

7) діяльність студентських містечок та гуртожитків для проживання осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

7. Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція) студентів (курсантів), що:

1) ухвалюють положення про студентське самоврядування, визначають структуру, повноваження та порядок проведення прямих таємних виборів представницьких та виконавчих органів студентського самоврядування;

2) заслуховують звіти представницьких, виконавчих і контрольно-ревізійних органів студентського самоврядування, дають їм відповідну оцінку;

3) затверджують процедуру використання майна та коштів органів студентського самоврядування, підтримки студентських ініціатив на конкурсних засадах;

4) затверджують річний кошторис витрат (бюджет) органів студентського самоврядування, вносять до нього зміни та доповнення, заслуховують звіт про його виконання;

5) обирають контрольно-ревізійну комісію з числа студентів (курсантів) для здійснення поточного контролю за станом використання майна та виконання бюджету органів студентського самоврядування.

8. Адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність органів студентського самоврядування, крім випадків, коли така діяльність суперечить законодавству, статутів чи завдає шкоди інтересам вищого навчального закладу.

9. Керівник вищого навчального закладу сприяє створенню належних умов для діяльності органів студентського самоврядування (надає приміщення, меблі, оргтехніку, забезпечує телефонним зв'язком, постійним доступом до Інтернету, відводить місця для встановлення інформаційних стендів тощо).

10. Фінансовою основою студентського самоврядування є:

1) кошти, визначені вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менш як 0,5 відсотка власних надходжень відповідного вищого навчального закладу;

2) членські внески студентів (курсантів), розмір яких встановлюється вищим органом студентського самоврядування вищого навчального закладу. Розмір місячного членського внеску однієї особи не може становити більш як ніж 1 відсоток прожиткового мінімуму, встановленого законом.

11. Кошти органів студентського самоврядування спрямовуються на виконання їх завдань і здійснення повноважень відповідно до затверджених ними кошторисів.

Стаття 42. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених

1. У вищих навчальних закладах та їх структурних підрозділах діють наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, які є частиною системи громадського самоврядування відповідних вищих навчальних закладів.

2. У роботі наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених беруть участь особи віком до 35 років (40 років для докторантів), які навчаються або працюють у вищому навчальному закладі.

3. Наукове товариство студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених забезпечує захист прав та інтересів осіб, які навчаються або працюють у вищому навчальному закладі, зокрема щодо питань наукової діяльності, підтримки наукоємних ідей, інновацій та обміну знаннями.

4. У своїй діяльності наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених керуються законодавством, статутом вищого навчального закладу та положенням про наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.

5. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених діють на засадах:

свободи наукової творчості;

добровільності, колегіальності, відкритості;

рівності права осіб, які навчаються, на участь у діяльності наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.

6. Наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених:

1) приймають акти, що регламентують їх організацію та діяльність;

2) проводять організаційні, наукові та освітні заходи;

3) популяризують наукову діяльність серед студентської молоді, сприяють залученню осіб, які навчаються, до наукової роботи та інноваційної діяльності;

4) представляють інтереси студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених перед адміністрацією вищого навчального закладу та іншими організаціями з питань наукової роботи та розвитку академічної кар'єри;

5) сприяють підвищенню якості наукових досліджень;

6) сприяють обміну інформацією між молодими вченими та дослідниками;

7) сприяють розвитку міжвузівського та міжнародного співробітництва;

8) взаємодіють з Національною академією наук та національними галузевими академіями наук, науковими та науково-дослідними установами;

9) розпоряджаються коштами та іншим майном, що перебувають на їх балансі та банківських рахунках;

10) виконують інші функції, передбачені положеннями про наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, цим та іншими законами України.

7. За погодженням з науковим товариством студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених керівництво вищого навчального закладу приймає рішення про відрахування осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, з вищого навчального закладу та їх поновлення на навчання.

8. Органи управління наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених формуються на демократичних засадах шляхом виборів. Структура наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених та організаційний механізм його діяльності визначаються положенням, яке затверджується вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу.

9. Адміністрація вищого навчального закладу не має права втручатися в діяльність наукових товариств студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених, крім випадків, коли така діяльність суперечить законодавству, статутів чи завдає шкоди інтересам вищого навчального закладу.

10. Керівник вищого навчального закладу всебічно сприяє створенню належних умов для діяльності наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених (надає приміщення, меблі, оргтехніку, забезпечує телефонним зв'язком, постійним доступом до Інтернету, відводить місця для встановлення інформаційних стендів тощо).

11. Фінансовою основою діяльності наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених є кошти,

визначені вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менш як 30 відсотків коштів, виділених на діяльність органів студентського самоврядування.

Стаття 43. Обрання, призначення та звільнення з посади керівника вищого навчального закладу

1. Кандидат на посаду керівника університету, академії, інституту повинен бути громадянином України, вільно володіти державною мовою, мати вчене звання професора, ступінь доктора філософії або доктора наук і стаж роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менш як десять років.

Кандидат на посаду керівника коледжу повинен вільно володіти державною мовою, мати ступінь магістра, відповідну підготовку та педагогічний стаж у вищих навчальних закладах відповідного типу не менш як п'ять років.

Особа не може перебувати на посаді керівника відповідного вищого навчального закладу більш як два строки.

2. Засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) зобов'язаний оголосити конкурс на заміщення посади керівника вищого навчального закладу не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка займає цю посаду. У разі дострокового припинення повноважень керівника конкурс оголошується протягом тижня з моменту утворення вакансії.

Засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) приймає (приймають) пропозиції щодо претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу і протягом десяти днів вносить (вносять) кандидатури претендентів, які відповідають вимогам цього Закону, до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу для голосування.

Кожен член вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу може голосувати лише за одну кандидатуру або не підтримувати жодну з кандидатур.

Засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) зобов'язаний затвердити на посаду керівника вищого навчального закладу кандидатуру, яка набрала більш як 50 відсотків голосів статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу.

Якщо жоден з претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу не набрав у першому турі необхідної кількості голосів (більш як 50 відсотків голосів статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу), проводиться другий тур голосування.

До участі у другому турі допускаються два кандидати, які у першому турі набрали найбільшу кількість голосів.

Засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) зобов'язаний призначити на посаду керівника вищого навчального закладу особу, яка набрала у другому турі більшість голосів від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу.

Контракт з обраним керівником вищого навчального закладу укладається на п'ять років (для вищого навчального закладу, що має статус національного – на сім років) не пізніше одного місяця з дня обрання.

Керівник вищого навчального закладу може бути звільнений з посади засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) на підставах, визначених законодавством про працю, а також за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту. Керівник вищого навчального закладу може бути також звільнений з посади у зв'язку з прийняттям рішення про його відкликання органом, який його обрав на посаду. Подання про відкликання керівника може бути внесено до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу не менш як половиною статутного складу наглядової або вченої (педагогічної) ради вищого навчального закладу. Рішення про відкликання керівника вищого навчального закладу приймається більшістю голосів за умови присутності не менш як двох третин статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу.

3. Обрання, призначення та звільнення з посади керівника філії вищого навчального закладу або коледжу, які є структурними підрозділами університету, академії, здійснюється у порядку, передбаченому частинами першою та другою цієї статті.

4. Засновник (засновники) новоутвореного вищого навчального закладу або уповноважений ним (ними) орган (особа) призначає (призначають) виконуючого обов'язки керівника вищого навчального закладу, але не більш як на два роки.

5. Вимоги до кандидата та особливості порядку призначення на посаду керівника вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання) встановлюються державним органом, до сфери управління якого він належить.

6. Типова форма контракту з керівником державного вищого навчального закладу затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 44. Обрання на посаду та звільнення з посади керівника факультету (навчально-наукового інституту) вищого навчального закладу державної (комунальної) форми власності

1. Кандидата на посаду керівника факультету (навчально-наукового інституту) університету, академії обирає і рекомендує керівнику вищого навчального закладу вчена рада факультету (навчально-наукового інституту) з числа осіб, які мають вчене звання професора, доцента та/або ступінь доктора філософії чи доктора наук відповідно до профілю

освітньої діяльності факультету (навчально-наукового інституту) та стаж науково-педагогічної (наукової) діяльності не менш як п'ять років.

Керівник вищого навчального закладу призначає керівника факультету (навчально-наукового інституту) строком на п'ять років (для вищого навчального закладу, що має статус національного – строком на сім років). Керівник факультету (навчально-наукового інституту) здійснює свої повноваження на постійній основі. Інші питання щодо порядку обрання керівника факультету (навчально-наукового інституту) визначаються статутом вищого навчального закладу.

2. Керівник факультету (навчально-наукового інституту) може бути звільнений з посади на підставах, визначених законодавством про працю, а також за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту. Керівник факультету (навчально-наукового інституту) може бути звільнений з посади керівником вищого навчального закладу на підставі рішення вченої ради вищого навчального закладу.

3. Керівник факультету (навчально-наукового інституту) може бути звільнений з посади керівником вищого навчального закладу на підставі подання органу громадського самоврядування факультету. Пропозиція про звільнення керівника факультету (навчально-наукового інституту) вноситься до органу громадського самоврядування факультету (навчально-наукового інституту) не менш як половиною голосів статутного складу вченої ради факультету (навчально-наукового інституту). Пропозиція про звільнення керівника факультету (навчально-наукового інституту) приймається не менш як двома третинами голосів статутного складу органу громадського самоврядування факультету (навчально-наукового інституту).

4. Керівник вищого навчального закладу, в якому утворено новий факультет (навчально-науковий інститут), призначає на умовах контракту виконуючого обов'язки керівника цього факультету (навчально-наукового інституту) на строк до проведення виборів керівника факультету (навчально-наукового інституту), але не більш як на один рік.

5. Вимоги до кандидата та порядок призначення на посаду керівника факультету (навчально-наукового інституту) вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) встановлюються відповідно до нормативно-правових актів державного органу, до сфери управління якого він належить.

РОЗДІЛ VIII

ДОСТУП ДО ВИЩОЇ ОСВІТИ, ПРИЙОМ, ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ОСІБ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Стаття 45. Умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів

1. Прийом на навчання до вищих навчальних закладів здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки. Умови конкурсу повинні забезпечувати дотримання прав особи у сфері освіти.

2. Поза конкурсом до державних і комунальних вищих навчальних закладів особи зараховуються у випадках, передбачених законом. Не допускається вступ поза конкурсом для здобуття ступеня магістра чи доктора філософії.

3. Прийом на навчання для здобуття ступеня молодшого спеціаліста чи бакалавра (магістра медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямувань) здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання знань і вмінь вступників та рівня їх творчих та/або фізичних здібностей з урахуванням середнього бала документа про повну загальну середню освіту (документа про базову середню освіту у разі вступу на основі базової середньої освіти).

4. Відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів вчена рада вищого навчального закладу затверджує Правила прийому до вищого навчального закладу, якими встановлюються:

1) перелік і кількість сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання, вага кожного з яких повинна становити не менш як 20 відсотків конкурсного бала;

2) вага середнього бала документа про повну (базову) середню освіту, що повинен становити не більш як 10 відсотків конкурсного бала;

3) вага бала за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення), що повинен становити не більш як 50 відсотків конкурсного бала.

5. Конкурсний бал обчислюється як сума балів за кожен сертифікат, середнього бала документа про повну загальну (базову) середню освіту, бала за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення), помножена на вагові коефіцієнти, що встановлюються Правилами прийому до вищого навчального закладу. Сума коефіцієнтів дорівнює одиниці.

6. Прийом на основі ступеня молодшого спеціаліста під час вступу на споріднену спеціальність для здобуття ступеня бакалавра здійснюється за результатами вступних випробувань.

7. Прийом на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра здійснюється за результатами вступних випробувань. Особа може вступити до вищого навчального закладу для здобуття ступеня

магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю, за умови успішного проходження додаткових вступних випробувань.

8. Прийом на основі ступеня магістра для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами вступних випробувань.

9. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки для підготовки дисертації на здобуття ступеня доктора наук здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до вимог, що визначаються центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

Стаття 46. Зовнішнє незалежне оцінювання

1. Зовнішнє незалежне оцінювання – система оцінювання рівня знань та вмінь осіб, які бажають здобути вищу освіту на основі повної (базової) загальної середньої освіти.

Порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти встановлюється центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

2. Перелік навчальних предметів і строки проведення зовнішнього незалежного оцінювання визначаються центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки та не пізніше 1 жовтня року, що передує рокові вступу до вищого навчального закладу, оприлюднюються на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

3. Завдання для проведення зовнішнього незалежного оцінювання (банк завдань) розробляються педагогічними, науковими, науково-педагогічними працівниками.

Програми зовнішнього незалежного оцінювання за результатами здобуття загальної середньої освіти не можуть виходити за межі навчальних програм загальної середньої освіти, затверджених відповідно до законодавства. Програми зовнішнього незалежного оцінювання затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки одночасно із затвердженням переліку навчальних предметів та строків зовнішнього незалежного оцінювання за погодженням з громадськими об'єднаннями керівників вищих навчальних закладів.

Порядок формування та використання банку завдань зовнішнього незалежного оцінювання визначається центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

4. Відкритість зовнішнього незалежного оцінювання забезпечується шляхом повного і своєчасного інформування осіб, які бажають здобути вищу освіту, про програми, строки та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання, а також здійснення державного контролю та громадського спостереження за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання.

Положення про громадське спостереження за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання затверджується центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

5. За результатами проведення зовнішнього незалежного оцінювання з навчального предмета (предметів) особі видається сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

6. Зовнішнє незалежне оцінювання проводиться працівниками державної установи, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України. До проведення зовнішнього незалежного оцінювання залучаються педагогічні, наукові, науково-педагогічні працівники та інші фахівці, умови оплати праці яких встановлюються Кабінетом Міністрів України.

7. Фінансування заходів з проведення зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в установленому законодавством порядку.

8. Зміст завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання у поточному році з кожного навчального предмета належить до інформації з обмеженим доступом з моменту створення набору завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання з кожного навчального предмета до моменту санкціонованого відкриття пакетів із завданнями сертифікаційних робіт з навчального предмета.

9. Не є інформацією з обмеженим доступом:

1) статистична інформація про результати зовнішнього незалежного оцінювання;

2) відомості, що містяться у сертифікаційних роботах осіб, які пройшли зовнішнє незалежне оцінювання, за винятком тих, що ідентифікують особу, яка виконала конкретну сертифікаційну роботу, з моменту завершення оцінювання робіт.

10. Особа, яка пройшла зовнішнє незалежне оцінювання, має право ознайомитись із своєю сертифікаційною роботою після її перевірки та отримати засвідчену копію цієї роботи. Порядок видачі засвідчених копій виконаних сертифікаційних робіт встановлює державна установа, уповноважена проводити зовнішнє незалежне оцінювання.

Стаття 47. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів вищої освіти

1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є:

- 1) завершення навчання за відповідною освітньою програмою;
- 2) власне бажання;
- 3) переведення до іншого навчального закладу;
- 4) невиконання навчального плану;

5) порушення умов договору (контракту), укладеного між вищим навчальним закладом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;

б) інші випадки, передбачені законами.

Особа, відрахована з вищого навчального закладу до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС. Зразок академічної довідки встановлюється центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

2. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку. Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (в тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між вищими навчальними закладами.

3. Особа, відрахована з вищого навчального закладу до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу вищого навчального закладу.

4. Поновлення навчання осіб, які відраховані з вищих навчальних закладів або яким надано академічну відпустку, а також переведення здобувачів вищої освіти здійснюється у межах ліцензованого обсягу, як правило, під час канікул.

5. Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також порядок надання їм академічної відпустки визначається положенням, затвердженим центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

6. У разі закінчення строку дії сертифіката про акредитацію спеціальності та неотримання вищим навчальним закладом нового сертифіката про акредитацію здобувачі вищої освіти, які навчаються за рахунок коштів державного (місцевого) бюджету, мають право на переведення до іншого вищого навчального закладу, у якому відповідна спеціальність акредитована, для завершення навчання за кошти державного (місцевого) бюджету у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

7. Особливості порядку відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів), визначаються державними органами, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади (вищі навчальні заклади із

специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів), за погодженням з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

РОЗДІЛ IX

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 48. Навчально-виховний процес

1. Навчально-виховний процес – інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти та науки, що провадиться у вищому навчальному закладі (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, та формування гармонійно розвиненої особистості.

2. Положення про організацію навчально-виховного процесу затверджується вченою (педагогічною) радою вищого навчального закладу відповідно до законодавства.

Стаття 49. Мова викладання у вищих навчальних закладах

1. Мовою викладання у вищих навчальних закладах є державна мова.

2. З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності вищий навчальний заклад має право прийняти рішення про викладання однієї чи кількох дисциплін іноземними мовами, забезпечивши при цьому знання здобувачами вищої освіти відповідної дисципліни державною мовою.

Для викладання навчальних дисциплін іноземною мовою іноземним громадянам, особам без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, утворюються окремі групи або розробляються індивідуальні програми. При цьому вищі навчальні заклади забезпечують вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни. Перелік іноземних мов, якими здійснюється викладання навчальних дисциплін, визначається вищим навчальним закладом.

3. За побажанням здобувачів вищої освіти вищий навчальний заклад створює можливості для вивчення ними мови національної меншини в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням цієї мови.

Стаття 50. Форми навчання у вищих навчальних закладах

1. Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) денна;
- 2) вечірня;
- 3) заочна (дистанційна).

2. Форми навчання можуть бути поєднані.

Стаття 51. Форми організації навчально-виховного процесу та види навчальних занять

1. Навчально-виховний процес у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи.

2. Основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- 3) консультація.

3. Вищий навчальний заклад має право встановлювати інші форми навчально-виховного процесу та види навчальних занять.

Стаття 52. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Практична підготовка осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними між зазначеними суб'єктами договорами.

2. Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

3. Час та інші умови виконання студентом дорученої йому роботи під час проходження практики не може перевищувати визначений законодавством робочий час та інші умови виконання аналогічної роботи для відповідної категорії працівників.

4. Особливості практичної підготовки осіб, які навчаються у вищому військовому навчальному закладі (вищому навчальному закладі із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів), визначаються державними органами, до сфери управління яких належать ці вищі навчальні заклади.

РОЗДІЛ X УЧАСНИКИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 53. Категорії учасників навчально-виховного процесу

1. Учасниками навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах є:

- 1) наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники;

- 2) здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються у вищих навчальних закладах;
 - 3) інші працівники вищих навчальних закладів.
2. До навчально-виховного процесу можуть залучатися роботодавці.

Стаття 54. Науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники вищих навчальних закладів

1. Науково-педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи в університетах, академіях, інститутах провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну) та організаційну діяльність.

2. Педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи у вищих навчальних закладах провадять навчальну, методичну, організаційну діяльність.

3. Науковий працівник – особа, яка за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно займається науковою, науково-технічною або науково-організаційною діяльністю та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

4. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів регулюється законодавством про наукову і науково-технічну та інноваційну діяльність.

Стаття 55. Вчені звання наукових і науково-педагогічних працівників

1. Вченими званнями є професор, доцент, старший дослідник.

2. Вчене звання професора, доцента, старшого дослідника присвоює вчена рада вищого навчального закладу (вчена рада структурного підрозділу) та затверджує атестаційна колегія центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Зразки державних документів про присвоєння вчених звань затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 56. Основні посади наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів та порядок їх заміщення

1. Основними посадами науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів є:

керівник (ректор, президент, начальник, директор);

заступник керівника (проректор, віце-президент, заступник начальника, заступник директора, заступник завідувача), діяльність якого безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;

директор (начальник) інституту, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;

декан (начальник) факультету, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;
 завідувач (начальник) кафедри;
 професор;
 доцент;
 старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист;
 науковий працівник бібліотеки;
 інші посади.

2. Основними посадами педагогічних працівників вищих навчальних закладів є:

директор (начальник);
 заступник директора (начальника), діяльність якого безпосередньо пов'язана з навчально-виховним, методичним, виробничим процесом;
 завідувач відділення (начальник);
 голова циклової комісії;
 завідувач бібліотеки;
 старший викладач;
 викладач;
 методист;
 інші посади.

3. Перелік посад науково-педагогічних і педагогічних працівників установлюється Кабінетом Міністрів України. Перелік посад наукових працівників вищого навчального закладу визначається відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

4. Посади педагогічних працівників можуть обіймати особи із ступенем магістра за відповідною спеціальністю.

5. Статутом вищого навчального закладу можуть бути встановлені відповідно до законодавства додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади педагогічних працівників.

6. Педагогічні працівники призначаються на посаду та звільняються з посади керівником вищого навчального закладу. Педагогічні працівники кожні п'ять років проходять атестацію. За результатами атестації визначається відповідність працівників займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання.

7. Порядок проведення атестації педагогічних працівників встановлюється центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

8. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників, порядок їх присвоєння визначаються Кабінетом Міністрів України.

9. Посади науково-педагогічних працівників можуть обіймати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають ступінь магістра.

10. Статутом вищого навчального закладу можуть бути встановлені відповідно до законодавства додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних працівників.

11. Під час заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників – завідувачів (начальників) кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів – укладенню трудового договору (контракту) передуює конкурсний відбір, порядок проведення якого затверджується вченою радою вищого навчального закладу.

12. Порядок заміщення вакантних посад командування і науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах, вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів визначається державними органами, до сфери управління яких вони належать.

13. В окремих випадках, пов'язаних з неможливістю забезпечення навчально-виховного процесу наявними штатними працівниками, вакантні посади науково-педагогічних працівників можуть замінюватися за трудовим договором до проведення конкурсного заміщення цих посад у поточному навчальному році.

Стаття 57. Робочий час науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

1. Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

2. Робочий час науково-педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час наукового працівника включає час виконання ним наукової, дослідницької, консультативної, експертної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.

3. Рекомендований перелік видів навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи для науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників встановлюється центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

4. Види навчальної роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлюються вищим навчальним закладом за погодженням з виборними органами первинних організацій профспілки (профспілковим представником).

5. Норми часу навчальної роботи (за винятком вищих навчальних закладів, що мають статус національного або дослідницького) визначаються центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки за погодженням із заінтересованими державними органами. Норми часу методичної, наукової, організаційної роботи визначаються вищим навчальним закладом.

6. Залучення науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їх згодою або у випадках, передбачених законодавством.

Стаття 58. Права науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники вищого навчального закладу всіх форм власності мають право:

1) на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;

2) на академічну мобільність для провадження професійної діяльності;

3) на захист професійної честі та гідності;

4) брати участь в обговоренні та вирішенні питань, що стосуються діяльності вищого навчального закладу;

5) обирати та бути обраним до загальних зборів (конференції) трудового колективу та вченої (педагогічної) ради вищого навчального закладу, вченої ради структурного підрозділу;

6) обирати методи та засоби навчання, що забезпечують високу якість навчального процесу;

7) на забезпечення створення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, організацію відпочинку та побуту, встановлених нормативно-правовими актами вищого навчального закладу, умовами індивідуального трудового договору, колективного договору та законодавством;

8) безоплатно користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових, спортивних, культурно-освітніх підрозділів вищого навчального закладу;

9) на захист права інтелектуальної власності;

10) на підвищення кваліфікації та стажування не рідше ніж один раз на п'ять років;

11) одержувати житло, у тому числі службове, в установленому законодавством порядку;

12) отримувати пільгові довгострокові кредити на будівництво (реконструкцію) і придбання житла в установленому законодавством порядку;

13) брати участь в об'єднаннях громадян;

14) на соціальне та пенсійне забезпечення в установленому законодавством порядку.

2. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники мають також інші права, передбачені законодавством і статутом вищого навчального закладу. На науково-педагогічних і наукових працівників вищих навчальних закладів поширюються всі права, передбачені законодавством для наукових працівників наукових установ.

3. Наукові та науково-педагогічні працівники мають право на пенсійне забезпечення відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

Стаття 59. Обов’язки науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники зобов’язані:

1) забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність (для науково-педагогічних працівників);

2) підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію (для науково-педагогічних працівників);

3) дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

4) розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності;

5) дотримуватися статуту вищого навчального закладу, законів, інших нормативно-правових актів.

Стаття 60. Гарантії науково-педагогічним, науковим, педагогічним та іншим працівникам вищих навчальних закладів

1. Науково-педагогічним, науковим, педагогічним та іншим працівникам вищих навчальних закладів:

1) створюються належні умови для праці, підвищення кваліфікації, організації побуту, відпочинку та медичного обслуговування;

2) виплачуються у разі втрати роботи компенсації відповідно до законодавства.

2. Науково-педагогічним, науковим і педагогічним працівникам вищих навчальних закладів встановлюються доплати за науковий ступінь доктора філософії та доктора наук у розмірах відповідно до 15 та 20 відсотків посадового окладу, а також за вчене звання доцента і старшого дослідника – до 25 відсотків посадового окладу, професора – до 33 відсотків посадового окладу. Вищий навчальний заклад може встановити більший розмір доплат за рахунок власних надходжень.

3. Керівник вищого навчального закладу визначає порядок, встановлює розміри доплат, надбавок, премій, матеріальної допомоги та заохочення педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників вищих навчальних закладів відповідно до законодавства та колективного договору.

Стаття 61. Підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Педагогічні і науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування у відповідних наукових і навчально-наукових установах, вищих навчальних закладах, а також на підприємствах, в установах, організаціях, державних органах і органах місцевого самоврядування як в Україні, так і за кордоном.

2. Вищий навчальний заклад забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників не рідше ніж один раз на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

3. Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються:

1) під час проведення атестації педагогічних працівників;

2) під час обрання на посаду за конкурсом чи укладання трудового договору з науково-педагогічними працівниками.

4. Посади педагогічних і науково-педагогічних працівників, які підвищують кваліфікацію або проходять стажування з відривом від виробництва, на цей період можуть замінюватися іншими особами без проведення конкурсу на умовах строкового трудового договору (контракту).

Стаття 62. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Особами, які навчаються у вищих навчальних закладах, є:

1) здобувачі вищої освіти;

2) інші особи, які навчаються у вищих навчальних закладах.

2. Здобувачами вищої освіти є:

1) студент – особа, яка зарахована до вищого навчального закладу з метою здобуття вищої освіти ступеня молодшого спеціаліста, бакалавра чи магістра;

2) курсант – особа, яка в установленому порядку зарахована до військового вищого навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, військового інституту як підрозділу вищого навчального закладу) і навчається з метою здобуття вищої освіти за певним ступенем, і якій присвоєно військове звання рядового, сержантського і старшинського складу або спеціальне звання рядового і молодшого начальницького складу, чи таке звання вона мала під час вступу на навчання. Статус курсанта може надаватися окремим категоріям осіб, які навчаються у невійськових вищих навчальних закладах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

3) аспірант – особа, яка зарахована до вищого навчального закладу (наукової установи) для здобуття ступеня доктора філософії;

4) ад'юнкт – особа, яка зарахована до вищого військового навчального закладу (вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання) для здобуття ступеня доктора філософії;

5) докторант – особа, яка зарахована або прикріплена до вищого навчального закладу (наукової установи) для здобуття ступеня доктора наук.

3. До інших осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, належать:

1) слухач – особа, яка навчається на підготовчому відділенні вищого навчального закладі, або особа, яка отримує додаткові чи окремі освітні послуги, в тому числі за програмами післядипломної освіти;

2) асистент-стажист – особа, яка має вищу освіту ступеня магістра, навчається в асистентурі-стажуванні вищого навчального закладу за мистецькими спеціальностями з метою вдосконалення творчої майстерності;

3) інтерн – особа, яка має ступінь магістра медичного або фармацевтичного спрямування і навчається з метою отримання кваліфікації лікаря або провізора певної спеціальності відповідно до переліку лікарських або провізорських спеціальностей інтернатури;

4) лікар-резидент – особа, яка має ступінь магістра медичного спрямування, навчається виключно на відповідних клінічних кафедрах з метою отримання кваліфікації лікаря певної спеціальності відповідно до переліку спеціальностей резидентури;

5) клінічний ординатор – особа, яка має ступінь магістра медичного спрямування та кваліфікацію лікаря певної спеціальності відповідно до переліку лікарських спеціальностей і навчається з метою поглиблення професійних знань, підвищення рівня компетентності лікаря-спеціаліста.

Стаття 63. Права осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають право на:

1) вибір форми навчання під час вступу до вищого навчального закладу;

2) безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

3) трудову діяльність у позанавчальний час;

4) додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

5) безкоштовне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами вищого навчального закладу;

6) користування виробничою, культурною, побутовою, оздоровчою базами вищого навчального закладу у порядку, передбаченому статутом вищого навчального закладу;

7) забезпечення гуртожитком на строк навчання осіб у порядку, встановленому законодавством;

8) участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікацій;

9) участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;

10) участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

11) подання пропозицій щодо умов і розмірів плати за навчання;

12) участь в об'єднаннях громадян;

13) участь у діяльності органів громадського самоврядування вищого навчального закладу, інститутів, факультетів, відділень, вченої ради, педагогічної ради вищого навчального закладу, органів студентського самоврядування;

14) обрання навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти;

15) навчання одночасно за кількома освітніми програмами, а також в у кількох вищих навчальних закладах за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету;

16) академічну мобільність, у тому числі міжнародну;

17) на отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;

18) зарахування до страхового стажу відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" періодів навчання на денній формі навчання у вищих навчальних закладах, аспірантурі, докторантурі, клінічній ординатурі, інтернатурі, резидентурі за умови добровільної сплати страхових внесків;

19) на академічну відпустку або перерву у навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки;

20) участь у формуванні індивідуального навчального плану;

21) моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;

22) захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

23) безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах і організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством;

24) канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;

25) отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

26) оскарження дій органів управління вищого навчального закладу та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

2. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах за денною формою навчання за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, мають право на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку.

3. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах за денною формою навчання, можуть отримувати інші стипендії, призначені фізичними (юридичними) особами.

4. Розмір стипендіального фонду вищого навчального закладу повинен забезпечувати виплату академічних стипендій не менш як двом третинам і не більш як 75 відсоткам студентів (курсантів невійськових вищих навчальних закладів) денної форми навчання, які навчаються за кошти державного бюджету без врахування осіб, які отримують соціальні стипендії.

5. Розмір академічної та соціальної стипендій, порядок їх призначення і виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.

6. Розмір мінімальної академічної та соціальної стипендій для здобувачів академічних ступенів не може бути меншим, ніж розмір прожиткового мінімуму з розрахунку на одну особу на місяць. Розмір мінімальної академічної та соціальної стипендій для здобувачів ступеня молодшого спеціаліста не може бути меншим, ніж дві третини розміру прожиткового мінімуму з розрахунку на одну особу на місяць.

7. Академічні стипендії виплачуються не менш як двом третинам студентів (курсантів) кожного курсу (за винятком першого семестру першого року навчання) за кожною спеціальністю без врахування осіб, які отримують соціальні стипендії. Академічну стипендію отримують студенти (курсанти), які згідно з рейтингом, складеним у вищому навчальному закладі за результатами семестрового контролю, здобули найкращі результати навчання. До проведення першого семестрового контролю академічна стипендія у мінімальному розмірі призначається всім студентам (курсантам), які зараховані до вищого навчального закладу на перший рік навчання.

8. Особам, які досягли значних успіхів в навчанні та/або науковій діяльності, за рішенням вченої (педагогічної) ради вищого навчального закладу можуть призначатись персональні стипендії.

9. Здобувачі вищої освіти, які навчаються у вищих навчальних закладах за денною формою навчання, мають право на пільговий проїзд у транспорті у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

10. Студенти, курсанти вищих навчальних закладів мають право на отримання студентського квитка, зразок якого затверджується

центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

11. Права осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, військових інститутах як підрозділах вищих навчальних закладів), установлюються державним органом, до сфери управління якого вони належать, за погодженням з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

Стаття 64. Обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми.

2. Обов'язки осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, військових інститутах як підрозділах вищих навчальних закладів), установлюються державним органом, до сфери управління якого вони належать, за погодженням з центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

Стаття 65. Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів

1. Держава у співпраці з роботодавцями забезпечує створення умов для реалізації випускниками вищих навчальних закладів права на працю, гарантує створення рівних можливостей для вибору місця роботи, виду трудової діяльності з урахуванням здобутої вищої освіти та суспільних потреб.

2. Випускники вищих військових навчальних закладів (вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, військових інститутів як підрозділів вищих навчальних закладів) з числа військовослужбовців (осіб начальницького складу) направляються для подальшого проходження служби відповідно до законодавства.

РОЗДІЛ XI

НАУКОВА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Стаття 66. Мета і завдання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Провадження наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим.

2. Суб'єктами наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є наукові, науково-педагогічні працівники, особи, які навчаються у вищих навчальних закладах; інші працівники вищих навчальних закладів, а також працівники підприємств, які разом з вищими навчальними закладами провадять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

3. Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.

4. Основними завданнями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є:

1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;

2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою.

Стаття 67. Інтеграція наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузових академій наук

1. Інтеграція наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузових академій наук здійснюється з метою розроблення та виконання пріоритетних наукових програм, проведення наукових досліджень, експериментальних розробок тощо на засадах поєднання кадрових, фінансових, технічних та організаційних ресурсів відповідно до законодавства.

2. Основними напрямками інтеграції наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, національних галузових академій наук є:

- 1) участь у розробленні та виконання державних цільових програм економічного і соціального розвитку;
- 2) проведення спільних наукових досліджень, експериментальних та інноваційних розробок тощо;
- 3) участь у створенні науково-навчальних, науково-дослідних об'єднань, інноваційних структур та інших організаційних форм кооперацій;
- 4) впровадження разом створених інноваційних продуктів у виробництво, інші галузі економіки тощо;
- 5) забезпечення захисту права інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності;
- 6) провадження спільної видавничої та інформаційно-ресурсної діяльності;
- 7) залучення вищими навчальними закладами наукових працівників з наукових установ і організацій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та науковими установами і організаціями академій науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів на основі трудового договору (контракту) для провадження освітньої і наукової діяльності, зокрема до підготовки аспірантів і докторантів, підготовки та експертизи підручників, навчальних посібників, освітніх програм та стандартів вищої освіти для забезпечення навчального процесу у вищій школі;
- 8) організація на базі наукових установ і організацій Національної академії наук України, національних галузевих академій наук систематичної виробничої практики студентів вищих навчальних закладів з безпосередньою участю у виконанні наукових досліджень.

Стаття 68. Організація наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах провадиться відповідно до законодавства про освітню, наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність. Державні органи, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, формують політику наукової і інноваційної діяльності, яка здійснюється безпосередньо вищими навчальними закладами на засадах автономії.

2. Центральний орган виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки:

1) розробляє відповідно до законодавства пропозиції щодо обсягу бюджетного фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, інших підприємств, установ та організацій, що діють у системі вищої освіти, а також обсягу капітального будівництва зазначених підприємств, установ та організацій;

2) погоджує рішення про утворення науково-навчальних та науково-дослідних об'єднань, що провадять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність разом з науковими установами Національної

академії наук України, національних галузевих академій наук та мистецтв, наукових і науково-технологічних парків, бізнес-інкубаторів, мистецьких творчих майстерень, тощо;

3) розробляє державні цільові програми, спрямовані на облаштування вищих навчальних закладів сучасними приладами, науковим обладнанням, навчальними лабораторіями, інформаційно-телекомунікаційними мережами тощо.

3. Наукові дослідження, що проводяться за рахунок коштів державного бюджету та місцевих бюджетів, фінансуються державними органами та органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади незалежно від фінансування освітньої діяльності. У першочерговому порядку фінансуються фундаментальні дослідження, а також прикладні науково-дослідні роботи, що виконуються в межах основних напрямів розвитку науки і техніки. Державні органи та органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, за результатами наукової діяльності вищих навчальних закладів визначають для них обсяг фінансування наукової діяльності за окремими бюджетними програмами. Вищі навчальні заклади на конкурсних засадах формують тематику науково-дослідних робіт і самостійно затверджують тематичні плани наукової діяльності.

4. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищому навчальному закладі провадиться також відповідно до договорів з підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності, міжнародних контрактів, грантів, інших надходжень з обслуговуванням через банківські установи без обмежень з боку державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади.

5. Держава економічно заохочує підприємства різних форм власності до співпраці з вищими навчальними закладами щодо виконання науково-інноваційних проектів, підготовки і перепідготовки фахівців з вищою освітою, проведення практики студентів.

6. Вищий навчальний заклад, який провадить наукову діяльність, що має важливе значення для науки, економіки та виробництва і бажає отримати відповідну державну підтримку, має право пройти державну атестацію відповідно до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”.

Стаття 69. Організаційні форми провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність може провадитись як безпосередньо вищими навчальними закладами, так і через створені ними юридичні особи, предметом діяльності яких є виключно доведення результатів наукової і науково-технічної діяльності вищого навчального закладу до стану інноваційного продукту та його подальша комерціалізація.

2. Організаційна структура інноваційної діяльності, в тому числі створення наукових парків, малих інноваційно-орієнтованих підприємств і взаємодія з ними, визначається вищими навчальними закладами самостійно відповідно до законодавства.

3. До виконання наукових і науково-технічних робіт у вищому навчальному закладі можуть залучатися науково-педагогічні, наукові і педагогічні працівники, інші працівники вищих навчальних закладів, особи, які навчаються у вищому навчальному закладі, а також працівники інших організацій.

Стаття 70. Права інтелектуальної власності та їх захист

1. Набуття, охорона та захист прав вищих навчальних закладів щодо результатів власної наукової та науково-технічної діяльності забезпечується відповідно до законодавства про інтелектуальну власність, наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

2. Вищі навчальні заклади мають право впроваджувати результати власної наукової та науково-технічної діяльності (об'єкти права інтелектуальної власності), що передбачає використання об'єктів права інтелектуальної власності у власній освітній (науковій) діяльності та/або у освітній (науковій) діяльності іншого вищого навчального закладу (наукової установи).

3. Вищі навчальні заклади мають право передавати об'єкти права інтелектуальної власності іншій юридичній або фізичній особі для використання в економічній діяльності шляхом продажу або внесення до статутного капіталу підприємства з метою отримання прибутку за рахунок їх використання.

4. Вищі навчальні заклади, які набули майнові права інтелектуальної власності:

1) здійснюють охорону прав інтелектуальної власності, отримують охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності;

2) виплачують винагороди творцям об'єктів права інтелектуальної власності за рахунок коштів, отриманих від їх використання відповідно до частини третьої цієї статті;

3) укладають договори про передачу майнових прав інтелектуальної власності або надання дозволу на впровадження об'єктів права інтелектуальної власності у навчально-виховний процес.

5. Витрати державних вищих навчальних закладів, понесені у зв'язку із забезпеченням правової охорони на об'єкти права інтелектуальної власності, здійснюються за рахунок власних надходжень вищого навчального закладу.

6. Об'єкти права інтелектуальної власності підлягають оцінці, вартість яких відображається у бухгалтерському обліку вищого навчального закладу у порядку, передбаченому законодавством.

7. Вищі навчальні заклади здійснюють заходи з комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, майнові права на які вони набули.

8. Якщо об'єкти права інтелектуальної власності вищих навчальних закладів створено частково за рахунок коштів замовника (замовників), а частково за рахунок державних коштів, майнові права щодо таких об'єктів права інтелектуальної власності розподіляються на підставі договору про їх створення та використовуються згідно з умовами договору про їх передачу.

9. Договір про створення об'єкта права інтелектуальної власності за замовленням повинен визначати способи, умови та порядок використання такого об'єкта замовником.

РОЗДІЛ XII

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 71. Матеріально-технічна база і правовий режим майна вищих навчальних закладів

1. Матеріально-технічна база вищих навчальних закладів включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші матеріальні цінності.

Відповідно до законодавства та з урахуванням організаційно-правової форми вищого навчального закладу з метою забезпечення його статутної діяльності засновником (засновниками) закріплюються на основі права господарського відання або передаються у власність будівлі, споруди, майнові комплекси, комунікації, обладнання, транспортні засоби та інше майно.

Землекористування та реалізація прав власника земельних ділянок, у тому числі набуття відповідних прав на землю, здійснюється вищими навчальними закладами відповідно до Земельного кодексу України з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

Повноваження засновника (засновників) вищого навчального закладу щодо розпорядження державним майном у системі вищої освіти здійснюються відповідно до законодавства.

2. Майно закріплюється за державним або комунальним вищим навчальним закладом на праві господарського відання і не може бути предметом застави, а також не підлягає вилученню або передачі у власність юридичним і фізичним особам без згоди вищого навчального закладу, крім випадків, передбачених законодавством. Доходи, отримані від використання цього майна, належать вищому навчальному закладу на праві власності.

Державні і комунальні університети, академії, інститути самостійно та без погодження з державними органами розпоряджаються доходами, одержаними від надання дозволених законодавством платних послуг,

включаючи придбання майна та його використання. Отримані доходи відповідно до рішення, прийнятого вченою радою вищого навчального закладу, зараховуються на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальному органі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки вищого навчального закладу, відкриті в установах банків. Зазначені доходи, а також відсотки, отримані від розміщення коштів вищого навчального закладу на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків, включаються до фінансового плану вищого навчального закладу. Коледжі державної та комунальної форми власності, включаючи ті, які є структурними підрозділами університетів, академій, інститутів, формують та використовують власні надходження у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України для бюджетних установ. Порядок розміщення коштів вищого навчального закладу на поточних та вкладних (депозитних) рахунках в установах банків затверджується Кабінетом Міністрів України.

Передача в оренду державними і комунальними вищими навчальними закладами закріплених за ними на праві господарського відання об'єктів власності здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства.

Земельні ділянки передаються вищим навчальним закладам незалежно від форми власності у постійне користування у порядку, передбаченому Земельним кодексом України.

3. Вищий навчальний заклад у порядку, визначеному законом, та відповідно до статуту має право:

1) власності на об'єкти права інтелектуальної власності, створені за власні кошти або кошти державного чи місцевих бюджетів (крім випадків, визначених законом);

2) отримувати кошти і матеріальні цінності (будинки, споруди, обладнання, транспортні засоби тощо) від державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, у тому числі як благодійну допомогу;

3) провадити фінансово-господарську діяльність в Україні та за її межами;

4) використовувати майно, закріплене за ним на праві господарського відання, в тому числі для провадження господарської діяльності, передавати його в оренду та в користування відповідно до законодавства, за винятком передачі в оренду майна, що забезпечує провадження вищим навчальним закладом статутного виду діяльності;

5) створювати власні або використовувати за договором інші матеріально-технічні бази для провадження власної навчально-виховної, наукової, інноваційної або господарської діяльності;

6) створювати та розвивати власну базу соціально-побутових об'єктів, мережу спортивно-оздоровчих, лікувально-профілактичних і культурно-мистецьких структурних підрозділів;

7) здійснювати капітальне будівництво, реконструкцію, проводити капітальний і поточний ремонт основних фондів;

8) спрямовувати кошти на соціальну підтримку науково-педагогічних, наукових, педагогічних та інших категорій працівників вищих навчальних закладів та осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах;

9) використовувати окремі особисті немайнові (крім авторського права) та майнові права на об'єкти інтелектуальної власності, створені у межах вищого навчального закладу як результат провадження наукової, науково-технічної та іншої діяльності і зареєстровані у порядку, визначеному законодавством;

10) відкривати рахунки, зокрема депозитні, у національній та іноземній валюті відповідно до законодавства, користуватися банківськими кредитами без урахування обмежень на право здійснення запозичень, установлених статтею 16 та пунктом 27 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України;

11) брати участь у формуванні статутного капіталу наукового парку та інших інноваційних структур і утворених за участю вищих навчальних закладів малих підприємств, що розробляють і впроваджують інноваційну продукцію шляхом внесення до них нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності);

12) засновувати навчальні заклади і наукові установи;

13) засновувати підприємства для провадження інноваційної діяльності;

14) здійснювати перекази в іноземній валюті внесків за колективне членство у міжнародних освітніх і наукових асоціаціях, а також за передплату на іноземні наукові видання та доступ до світових інформаційних мереж та баз даних;

15) шляхом внесення нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності) брати участь у формуванні статутного капіталу інноваційних структур різних типів (наукових, технологічних парків, бізнес-інкубаторів тощо).

4. Власні надходження державних та комунальних вищих навчальних закладів використовуються згідно із статутом вищого навчального закладу в установленому законодавством порядку.

Стаття 72. Фінансування вищих навчальних закладів

1. Фінансування державних вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України на умовах державного замовлення на оплату послуг з підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів та інших джерел, не заборонених законодавством, з дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень.

2. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування можуть здійснювати

фінансування державних вищих навчальних закладів у встановленому законодавством порядку.

3. Розміри бюджетних призначень на підготовку фахівців з вищою освітою, а також на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів визначаються у Державному бюджеті України на відповідний рік.

4. Фінансування комунальних вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України та інших джерел, не заборонених законодавством.

5. Фінансування приватних вищих навчальних закладів здійснюється їх засновниками та з інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Залучені кошти спрямовуються на провадження статутної діяльності вищого навчального закладу у порядку і на умовах, визначених законодавством та статутом вищого навчального закладу.

7. Державні і комунальні вищі навчальні заклади, що провадять у власних структурних підрозділах (у навчально-дослідних господарствах, на станціях тощо) навчально-науково-виробничу сільськогосподарську діяльність, отримують державні дотації, субсидії і компенсації на вироблену ними сільськогосподарську та продовольчу продукцію, на придбання сільськогосподарської техніки і обладнання, агрохімікатів, насіння, племінних тварин тощо, на забезпечення захисту, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, мають право на отримання пільгових кредитів у встановленому законодавством для сільськогосподарських товаровиробників порядку.

8. До фінансового плану вищого навчального закладу обов'язково включаються витрати, пов'язані з розвитком матеріально-технічної і лабораторної бази, із забезпеченням ліцензованими програмними продуктами для провадження освітньої і наукової діяльності, а також з проходженням виробничих і переддипломних практик здобувачами вищої освіти.

Стаття 73. Формування та розміщення державного замовлення

1. Показники державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою формуються за рівнями вищої освіти та спеціальностями з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці центральним органом виконавчої влади з питань формування державної політики у сфері економічного розвитку і торгівлі у порядку, встановленому законом, за участю вищих навчальних закладів, Національного агентства з якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань.

Загальний обсяг державного замовлення для підготовки фахівців ступенів молодшого спеціаліста та бакалавра на поточний рік становить не менше як 51 відсоток кількості випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які у поточному році здобули повну загальну середню освіту.

Загальний обсяг державного замовлення для підготовки фахівців ступеня магістра на поточний рік становить не менше як 50 відсотків кількості осіб, які у поточному році здобудуть ступінь бакалавра за державним замовленням.

Загальний обсяг державного замовлення для підготовки фахівців ступеня доктора філософії на поточний рік становить не менше як 5 відсотків кількості осіб, які у поточному році здобудуть ступінь магістра за державним замовленням.

2. Вищий навчальний заклад, що має статус дослідницького, має переважне право на отримання державного замовлення для підготовки фахівців ступеня магістра в обсязі до 75 відсотків обсягу випуску бакалаврів, які навчалися за кошти державного бюджету в цьому вищому навчальному закладі, а обсяг державного замовлення для підготовки фахівців ступеня доктора філософії – до 20 відсотків обсягу випуску магістрів, які навчалися за кошти державного бюджету в цьому вищому навчальному закладі.

3. Розміщення державного замовлення у розмірі 80 відсотків загального обсягу державного замовлення для підготовки фахівців ступеня бакалавра здійснюється у вищих навчальних закладах незалежно від форми власності на основі показників розміщення державного замовлення минулого року в розрізі навчальних закладів за відповідними спеціальностями та пропозицій вищих навчальних закладів.

Розміщення державного замовлення решти 20 відсотків загального обсягу державного замовлення здійснюється у вищих навчальних закладах незалежно від форми власності відповідно до результатів конкурсу поточного року, що визначається середнім конкурсним балом вступників на навчання за ступенем бакалавра за відповідною спеціальністю на момент завершення прийому заяв до вищих навчальних закладів.

Розміщення державного замовлення здійснюється державними замовниками без проведення конкурсу у разі:

забезпечення оборони України, державної безпеки і захисту державного кордону, Збройних Сил України, Служби безпеки України, служби цивільного захисту, організація і порядок діяльності яких визначаються законом;

забезпечення підготовки фахівців за відповідною спеціальністю одним навчальним закладом відповідно до наданої ліцензії.

Інформація про обсяги розміщеного державного замовлення в розрізі вищих навчальних закладів, спеціальностей і рівнів вищої освіти (крім державного замовлення, що розміщено у вищих військових навчальних закладах, вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, та частини (20 відсотків) державного замовлення на підготовку бакалаврів) оприлюднюється державними замовниками на їх офіційних веб-сайтах за 30 календарних днів до початку вступної кампанії. Інформація про розміщення остаточної 20 відсотків державного замовлення

оприлюднюється державними замовниками на їх офіційних веб-сайтах протягом трьох календарних днів з дня завершення прийому заяв.

4. Обсяг видатків на підготовку фахівців за державним замовленням розраховується виходячи з нормативу фінансової забезпеченості на одну особу, яка зарахована на відповідний рівень вищої освіти, відповідно до методики розрахунку фінансування, затвердженої Кабінетом Міністрів України.

Фінансування за рахунок видатків Державного бюджету України підготовки фахівців з вищою освітою за спеціальностями відповідних ступенів вищої освіти встановлюється в обсягах, необхідних для забезпечення на кожні десять тисяч населення навчання не менше ста вісімдесяти студентів. При цьому обсяг видатків Державного бюджету України на поточний рік повинен бути не меншим, ніж обсяг видатків Державного бюджету України на минулий рік, збільшений на коефіцієнт інфляції.

Стаття 74. Платні послуги у сфері вищої освіти

1. Вищий навчальний заклад відповідно до законодавства та статуту може надавати фізичним та юридичним особам платні послуги за умови забезпечення надання належного рівня освітніх послуг як основного статутного виду діяльності.

2. Перелік платних освітніх та інших послуг, що можуть надаватися державними і комунальними вищими навчальними закладами, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок надання платних освітніх та інших послуг, включаючи порядок визначення їх вартості для здобувачів вищої освіти, встановлюється центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки, центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері економічного розвитку і торгівлі та центральним органом виконавчої влади з формування державної фінансової, бюджетної, податкової політики.

3. Державні і комунальні вищі навчальні заклади мають право надавати додатково платні освітні та інші послуги виключно понад обсяги, встановлені державним стандартом, та поза діяльністю, що фінансується за рахунок коштів відповідних бюджетів.

4. Платні освітні послуги можуть надаватися тими самими структурними підрозділами, що здійснюють навчально-виховний процес за державним замовленням, або утвореними для надання платних послуг окремими структурними підрозділами навчального закладу, що діють на підставі положення, затвердженого відповідно до законодавства та статуту вищого навчального закладу.

5. Платні освітні та інші послуги надаються вищим навчальним закладам за умови відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства, а у разі встановлення законодавством вимог щодо

необхідності ліцензування або отримання дозволів для надання платної послуги – після отримання таких дозвільних документів.

6. Розмір плати за весь строк навчання для здобуття відповідного ступеня, підвищення кваліфікації, а також порядок оплати освітньої послуги (одноразово, щороку, щосеместрово, щомісяця) встановлюється у договорі (контракті), що укладається між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу для себе або для іншої особи, беручи на себе фінансові зобов'язання щодо її оплати.

Типовий договір, що укладається між вищим навчальним закладом та фізичною (юридичною) особою на строк навчання, затверджується Кабінетом Міністрів України.

7. Розмір плати за весь строк навчання для здобуття відповідного ступеня, підвищення кваліфікації встановлюється вищими навчальними закладами у грошовій одиниці України – гривні.

Вищий навчальний заклад має право змінювати плату за навчання у порядку, передбаченому договором, не частіше ніж один раз на рік і не більше як на офіційно визначений рівень інфляції за попередній календарний рік.

Розмір плати за весь строк навчання або за надання додаткових освітніх послуг підлягає оприлюдненню у засобах масової інформації, на офіційних веб-сайтах, на інформаційних стендах та у будь-який інший спосіб.

РОЗДІЛ XIII МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 75. Державна політика щодо міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти

1. Держава з метою гармонізації законодавчих та інших нормативно-правових актів України у сфері вищої освіти та імплементації найважливіших положень міжнародних документів підтверджує пріоритетність норм міжнародних договорів, які підписуються від імені України.

2. З метою розвитку міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти та інтеграції системи вищої освіти до світового освітнього простору держава сприяє:

1) впровадженню механізму гарантії якості вищої освіти для створення необхідної взаємодовіри, гармонізації систем оцінювання якості вищої освіти України та Європейського простору вищої освіти;

2) узгодженню Національної рамки кваліфікацій з рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти для забезпечення академічної та професійної мобільності та навчання протягом життя;

3) співпраці з Європейською мережею національних центрів інформації про академічну мобільність та визнання;

4) впровадженню на міжнародному ринку результатів наукових, технічних, технологічних та інших розроблень вищих навчальних закладів, продажу їх патентів та ліцензій;

5) залученню коштів міжнародних фондів, установ, громадських організацій тощо для виконання у вищих навчальних закладах наукових, освітніх та інших програм.

3. Держава здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення взаємовигідного міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти і науки відповідно до двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів.

4. Держава створює умови для міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів усіх форм власності, наукових, проектних, виробничих, клінічних, лікувально-профілактичних, культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих установ та організацій, що забезпечують функціонування та розвиток системи вищої освіти, органів, які здійснюють управління вищою освітою, шляхом:

1) встановлення відповідних бюджетних призначень у державному бюджеті;

2) фінансування внесків за членство у міжнародних організаціях, участь у їх заходах, відряджень за кордон учасників навчально-виховного процесу для педагогічної, науково-педагогічної та наукової роботи чи стажування відповідно до бюджетів міжнародних договорів, а також договорів між вищими навчальними закладами та іноземними партнерами, укладених на виконання освітніх і наукових проектів у межах міжнародних грантів і технічної допомоги.

Стаття 76. Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти

1. Вищі навчальні заклади здійснюють міжнародне співробітництво, укладають договори про співробітництво, встановлюють прямі зв'язки з вищими навчальними закладами, науковими установами та підприємствами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до законодавства.

2. Основними напрямками міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів є:

1) участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами, аспірантами, докторантами, педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками;

2) проведення спільних наукових досліджень;

3) організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів;

4) участь у міжнародних освітніх та наукових програмах;

5) спільна видавнича діяльність;

6) надання послуг, пов'язаних із здобуттям вищої та післядипломної освіти, іноземним громадянам в Україні;

7) створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними вищими навчальними закладами, науковими установами, організаціями;

8) відрядження за кордон педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників для педагогічної, науково-педагогічної та наукової роботи відповідно до міжнародних договорів України, а також договорів між такими вищими навчальними закладами та іноземними партнерами;

9) залучення педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закордонних вищих навчальних закладів для участі у педагогічній, науково-педагогічній та науковій роботі у вищих навчальних закладах України;

10) направлення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах України, на навчання у закордонних вищих навчальних закладах;

11) сприяння академічній мобільності наукових, науково-педагогічних працівників та осіб, які навчаються;

12) інші напрями і форми, що не заборонені законом.

Стаття 77. Зовнішньоекономічна діяльність у сфері вищої освіти

1. Зовнішньоекономічна діяльність вищого навчального закладу провадиться відповідно до законодавства шляхом укладення договорів з іноземними юридичними та фізичними особами.

2. Основними напрямами зовнішньоекономічної діяльності вищого навчального закладу є:

1) організація підготовки осіб з числа іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади України та осіб з числа громадян України до навчання за кордоном;

2) провадження освітньої діяльності, пов'язаної з навчанням іноземних студентів, а також підготовка наукових кадрів для іноземних держав;

3) організація навчання за кордоном;

4) виконання наукових досліджень і науково-технічних розробок.

РОЗДІЛ XIV КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 78. Державний контроль у сфері вищої освіти

1. Державний нагляд (контроль) за дотриманням вищими навчальними закладами незалежно від форми власності та підпорядкування стандартів освітньої діяльності здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти.

Стаття 79. Громадський контроль у сфері вищої освіти

1. Громадський контроль у сфері вищої освіти є правом суспільства та окремих громадян, працівників у сфері вищої освіти, осіб, які навчаються,

органів громадського самоврядування, професійних спілок, громадських організацій отримувати у встановленому законодавством порядку доступ до інформації на всіх етапах прийняття рішень у сфері вищої освіти і науки, вносити свої пропозиції та зауваження до них, погоджувати прийняття визначених законом рішень.

2. Громадський контроль здійснюється громадськими об'єднаннями та окремими громадянами на принципах відкритості і прозорості.

Стаття 80. Відкритість прийняття рішень і провадження діяльності у сфері вищої освіти

1. Рішення та діяльність у сфері вищої освіти, за винятком інформації з обмеженим доступом, є відкритими.

2. Обов'язковому громадському обговоренню в трудовому колективі та колективі осіб, які навчаються, підлягає бюджет вищого навчального закладу, конкретні видатки та доходи в ньому, стан майна вищого навчального закладу та порядок його використання.

РОЗДІЛ XV ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через один місяць з дня його опублікування. Положення цього Закону щодо освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста діють до моменту набрання чинності новою редакцією Закону України “Про професійно-технічну освіту”.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України “Про вищу освіту” (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 20, ст. 134 з наступними змінами).

3. Установити, що:

1) освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, що провадиться вищими навчальними закладами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується у межах строку навчання за певною освітньо-професійною програмою з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка – диплома спеціаліста;

2) вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта) після набрання чинності цим Законом прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра;

3) підготовка кандидатів та докторів наук, що здійснюється вищими навчальними закладами та науковими установами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах передбаченого строку підготовки. За результатами захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук та наукового ступеня доктора наук здобувачам наукових ступенів присуджується науковий ступінь кандидата або доктора наук та видається диплом кандидата або доктора наук;

4) науковий ступінь кандидата наук після набрання чинності цим Законом прирівнюється до наукового ступеня доктора філософії, а вчене

звання старшого наукового співробітника – до вченого звання старшого дослідника;

5) особам, яким до набрання чинності цим Законом присвоєно науковий ступінь кандидата наук, за їх бажанням вищий навчальний заклад (наукова установа), у спеціалізованій вченій раді якого (якої) захищено дисертацію, може видавати диплом доктора філософії з відповідної галузі науки;

6) дія статті 43 цього Закону в частині вимог щодо перебування керівника вищого навчального закладу на посаді не більше двох строків підряд поширюється на керівників, призначених на посаду після набрання чинності цим Законом;

7) вищі навчальні заклади, яким надано статус національного або дослідницького, після набрання чинності цим Законом зберігають відповідний статус, а також набувають додаткових прав, передбачених цим Законом;

8) до приведення нормативно-правових актів з питань оплати праці, пенсійного та стипендіального забезпечення у відповідність з вимогами цього Закону умови оплати праці, пенсійного забезпечення педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, стипендіального забезпечення осіб, які навчаються, зберігаються:

для університетів, академій, інститутів – на рівні вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації;

для коледжів (включаючи коледжі як структурні підрозділи університетів, академій, інститутів) – на рівні вищих навчальних закладів I–II рівня акредитації;

9) підготовка молодших спеціалістів, що здійснюється вищими професійно-технічними навчальними закладами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах передбаченого строку підготовки;

10) підготовка бакалаврів, що здійснюється коледжами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах передбаченого строку підготовки із збереженням усіх прав осіб, які навчаються;

11) починаючи з 1 січня 2016 року:

1) частина третя статті 73 цього Закону діє в такій редакції:

“3. Розміщення державного замовлення здійснюється у вищих навчальних закладах незалежно від форми власності у такому порядку.

Особа, яка бажає здобувати вищу освіту освітньо-професійного ступеня молодшого спеціаліста або академічного ступеня бакалавра за державним замовленням, подає спеціально уповноваженій установі, що проводить зовнішнє незалежне оцінювання, заяву встановленого зразка із зазначенням спеціальностей, за якими вступник бажає здобувати вищу освіту та переліком виставлених в пріоритетному для себе порядку вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку фахівців за кожною з обраних нею спеціальностей.

За результатами проходження зовнішнього незалежного оцінювання формується рейтинговий список вступників за кожною спеціальністю з повідомленням про отримання чи неотримання ними права здобувати вищу освіту за кошти державного бюджету.

Особи, які здобули право навчатися за кошти державного бюджету, розподіляються в порядку черговості (згідно з рейтинговим списком вступників) серед вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за відповідною спеціальністю, згідно з виставленими вступниками пріоритетами та правилами прийому вищих навчальних закладів.

Особи, які здобули право навчатися за кошти державного бюджету за декількома спеціальностями, в установленій Умовами прийому строк визначають одну спеціальність, за якою будуть здобувати вищу освіту. Після цього уточнюються за кожною спеціальністю рейтингові списки вступників, які отримують право здобувати вищу освіту за кошти державного бюджету.

Особи, які здобули право навчатися за кошти державного бюджету, можуть бути зараховані до вищих навчальних закладів понад обсяг державного замовлення відповідного вищого навчального закладу за умови покриття ними різниці між вартістю контрактної форми навчання та нормативом фінансової забезпеченості на одну особу за спеціальністю та відповідним рівнем освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У межах кожного рейтингового списку вступників за кожною спеціальністю рішенням Кабінету Міністрів України може визначатися гарантований обсяг (до 5 відсотків) місць державного замовлення для окремих категорій вступників, визначених законом. Порядок отримання права здобуття вищої освіти за кошти державного бюджету зазначеними категоріями осіб встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Державне замовлення на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня молодшого спеціаліста або академічного ступеня бакалавра розміщується шляхом укладення відповідних договорів між спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та вищими навчальними закладами України, що в установленому порядку надали інформацію про вступ до них осіб, які на конкурсних засадах отримали право на здобуття вищої освіти за кошти Державного бюджету України.

Розміщення державного замовлення здійснюється державними замовниками без проведення конкурсу у разі:

забезпечення оборони України, державної безпеки і захисту державного кордону, Збройних Сил України, Служби безпеки України, служби цивільного захисту, організація і порядок діяльності яких визначаються законом;

забезпечення підготовки фахівців за відповідною спеціальністю одним навчальним закладом відповідно до наданої ліцензії.

Порядок розміщення державного замовлення на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня молодшого спеціаліста та академічного ступеня бакалавра визначається Кабінетом Міністрів України.”;

2) частина четверта статті 45 цього Закону діє у такій редакції:

“4. Відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів вчена рада вищого навчального закладу затверджує Правила прийому до вищого навчального закладу, якими встановлюються:

1) перелік і кількість сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання, вага кожного з яких повинна становити не менш як 20 відсотків конкурсного бала;

2) вага середнього бала документа про повну (базову) середню освіту, що повинна становити не більш як 10 відсотків конкурсного бала;

3) вага бала за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення), що повинна становити не більше як 50 відсотків конкурсного бала.

В установленому порядку та у визначений строк правила прийому до вищого навчального закладу подаються вищим навчальним закладом, що претендує на отримання державного замовлення на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня молодшого спеціаліста або академічного ступеня бакалавра, до спеціально уповноваженої установи, що проводить зовнішнє незалежне оцінювання.”;

12) перший склад Національного агентства з якості вищої освіти формується у такому порядку:

дві особи делегуються Національною академією наук України строком на два роки;

чотири особи від державних університетів, академій, інститутів обираються строком на чотири роки;

три особи від приватних вищих навчальних закладів обираються строком на чотири роки;

дві особи обираються від комунальних вищих навчальних закладів строком на три роки;

три особи обираються спільним представницьким органом всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців строком на три роки;

одна особа обирається з'їздом представників органів студентського самоврядування вищих навчальних закладів строком на два роки;

13) вищі навчальні заклади приватної форми власності, засновані в організаційно-правовій формі товариств та в інших передбачених законодавством формах, можуть продовжувати свою діяльність в існуючій організаційно-правовій формі або мають право набуту статусу приватної установи. Положення статей 29, 43 та 73 поширюються лише на вищі навчальні заклади, що мають статус державних, комунальних і приватних установ.

4. Національному агентству з якості вищої освіти протягом шести місяців з дня його створення сформувати і подати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, на

затвердження єдиний перелік спеціальностей на засадах поєднання чинного переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах, з чинним переліком спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, взявши за основу останній. При цьому чинні спеціальності вважати спеціалізаціями, які розробляються та затверджуються безпосередньо вищими навчальними закладами і не підлягають затвердженню державними органами.

5. Внести до законодавчих актів України такі зміни:

1) у Законі України “Про наукову і науково-технічну діяльність” (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 2–3, ст. 20; із наступними змінами):

у статті 1:

абзац четвертий викласти в такій редакції:

“науково-педагогічна діяльність – педагогічна діяльність в університетах, академіях, інститутах, пов’язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю;”;

абзац восьмий викласти в такій редакції:

“вчений – фізична особа (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), яка має вищу освіту ступеня магістра та проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні результати;”;

абзац одинадцятий викласти в такій редакції:

“науково-педагогічний працівник – вчений, який за основним місцем роботи в університеті, академії чи інституті займається професійно педагогічною та науковою або науково-технічною діяльністю;”;

у статті 4 слова і цифри “вищі навчальні заклади III–IV рівнів акредитації” замінити словами “університети, академії, інститути”;

у частині першій статті 6 слова і цифри “вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації” замінити словами “університетах, академіях, інститутах”;

частину першу статті 13 викласти в такій редакції:

“Статус національного наукового центру може бути надано науковій установі, вищому навчальному закладу, який має статус національного (об’єднанню наукових установ чи вищих навчальних закладів), що проводять комплексні наукові дослідження загальнодержавного значення та мають світове визнання свої діяльності.”;

у статті 16:

у частині першій слова і цифри “вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації” замінити словами “університетів, академій, інститутів”;

у частині третій слова і цифри “вищі навчальні заклади III–IV рівнів акредитації” замінити словами “університети, академії, інститути”;

статтю 20 викласти в такій редакції:

“Стаття 20. Наукові ступені і вчені звання

Вчені мають право на здобуття наукового ступеня доктора філософії і доктора наук та присвоєння вчених звань старшого дослідника, доцента і професора.

Присвоєння вченого звання професора, доцента та старшого дослідника здійснюється вченими радами вищих навчальних закладів (наукових установ) відповідно до законодавства і затверджується атестаційною колегією центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки.

Наявність відповідного наукового ступеня або вченого звання є кваліфікаційною вимогою для зайняття науковим працівником відповідної посади.”;

статтю 22² викласти в такій редакції:

“Стаття 22². Посади науково-педагогічних працівників

Перелік посад науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів установлюється Кабінетом Міністрів України.”;

в абзаці третьому частини першої статті 22³ слова і цифри “вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, визначених у частині другій статті 48 Закону України “Про вищу освіту” замінити словами “університетів, академій, інститутів”;

у частині четвертій статті 23 слова і цифри “вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації” замінити словами “університетів, академій, інститутів”;

у статті 24:

у частині восьмій слова і цифри “вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації” замінити словами “університетів, академій, інститутів”;

у частині дев’ятій:

в абзаці другому слова і цифри “вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації” замінити словами “університетів, академій, інститутів незалежно від форми власності”;

в абзаці третьому слова і цифри “та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації” і “та закладів” виключити;

абзац четвертий виключити;

в абзацах першому-третьому частини чотирнадцятої, в абзаці першому частини дев’ятнадцятої і в частині тридцять першій слова і цифри “вищий навчальний заклад III-IV рівнів акредитації” у всіх відмінках і формах числа замінити словами “університет, академія, інститут” у відповідному відмінку і числі;

статтю 34 після частини восьмої доповнити новими частинами такого змісту:

“Положення про грантове фінансування проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів Державного бюджету України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти права інтелектуальної власності (крім випадків, визначених законом), створені за державні кошти або за кошти вищого навчального закладу, залишаються за науковою установою – виконавцем відповідних форм (видів) науково-технічної діяльності (науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання), якщо інше не встановлено договором.”.

У зв'язку з цим, частини дев'яту і десяту вважати відповідно частинами одинадцятою і дванадцятою;

2) у Законі України “Про освіту” (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 21, ст. 84; із наступними змінами:

у статті 12 слова “проводить акредитацію вищих та професійно-технічних навчальних закладів незалежно від форм власності та підпорядкування, видає їм ліцензії, сертифікати;” виключити;

у статті 15:

абзац другий частини першої викласти в такій редакції:

“Державні стандарти освіти розробляються окремо з кожного освітнього рівня і затверджуються Кабінетом Міністрів України (крім стандартів у сфері вищої освіти). Вони підлягають перегляду та перезатвердженню не рідше ніж один раз на 10 років.”;

частину другу після слів “підпорядковані навчальні заклади” доповнити “Національним агентством з якості вищої освіти”;

частину третю після слів “Крим у сфері освіти” доповнити словами “, Національне агентство з якості вищої освіти”;

частину четверту виключити;

у частині п'ятій статті 18 додати нове речення такого змісту:

“Юридичні особи, а також фізичні особи – підприємці можуть надавати окремі та додаткові освітні послуги у сфері освіти без отримання відповідної ліцензії і без права присуджувати ступені освіти.”;

доповнити Закон статтею 27¹ такого змісту:

“Стаття 27¹. Національна рамка кваліфікацій

1. Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

2. Національна рамка кваліфікацій спрямована на:

1) введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців;

2) забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин;

3) сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні;

4) налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці.

3. Національна рамка кваліфікацій розробляється із залученням об'єднань організацій роботодавців та затверджується у порядку, визначеному законодавством.”;

у статті 29 слова “аспірантуру;” і “докторантуру;” виключити;
статтю 30 викласти в такій редакції:

“Стаття 30. Освітні, освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені

1. В Україні встановлюються такі освітні рівні:

дошкільна освіта;
початкова загальна освіта;
базова загальна середня освіта;
повна загальна середня освіта;
професійно-технічна освіта;
вища освіта.

2. В Україні встановлюються такі освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені:

кваліфікований робітник;
молодший спеціаліст;
бакалавр;
магістр;
доктор філософії;
доктор наук.”;

у статті 31:

у частині першій слова “кандидат наук” замінити словами “доктор філософії”;

частину другу викласти в такій редакції:

“2. Наукові ступені доктора філософії і доктора наук присуджуються спеціалізованими вченими радами вищих навчальних закладів, наукових установ та організацій у порядку, встановленому Національним агентством з якості вищої освіти.”;

у частинах першій і другій статті 32 слова “науковий співробітник” замінити словом “дослідник”;

у статті 42:

у частині першій слова “освітньо-кваліфікаційних рівнів” замінити словами “ступенів вищої освіти”;

абзац третій частини третьої виключити;

частини першу–четверту статті 43 викласти в такій редакції:

“1. Вищими навчальними закладами є: університет, академія, інститут, коледж.

2. 3 метою визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю та на певному рівні вищої освіти, що відповідає стандартам освітньої діяльності, такі юридичні особи проходять процедуру ліцензування.

3.3 метою підтвердження якості освітньої діяльності за певною спеціальністю та на певному рівні вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, вищі навчальні заклади мають право проходити процедуру акредитації спеціальностей, за якими вони здійснюють підготовку фахівців.

4. Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців за такими ступенями:

молодший спеціаліст – забезпечують коледжі;

бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук – забезпечують університети, академії та інститути.”;

в абзаці другому частини першої статті 44 слово “освітньо-кваліфікаційних” замінити словом “ступенів”;

статті 46 і 47 викласти в такій редакції:

“Стаття 46. Автономія вищого навчального закладу

1. Автономія вищого навчального закладу – самостійність, незалежність і відповідальність вищого навчального закладу у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації наукових досліджень, навчально-виховного процесу, внутрішнього управління та фінансів тощо.

2. Права вищого навчального закладу, що визначають зміст його автономії, визначаються Законом України “Про вищу освіту” і не можуть бути обмежені іншими законами та нормативно-правовими актами.

Стаття 47. Післядипломна освіта

1. Післядипломна освіта – спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її знань, умінь і навичок на основі здобутої раніше вищої освіти (спеціальності) та практичного досвіду.

2. Післядипломна освіта включає:

спеціалізацію – профільна спеціалізована підготовка з метою набуття особою здатності виконувати окремі завдання та обов’язки, що мають особливості в межах спеціальності;

підвищення кваліфікації – підвищення рівня готовності особи до виконання її професійних завдань та обов’язків або набуття особою здатності виконувати додаткові завдання та обов’язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань;

стажування – набуття особою досвіду виконання завдань та обов’язків певної професійної діяльності або галузі знань.

3. Формами післядипломної освіти можуть бути:

асистентура-стажування;

інтернатура;

лікарська резидентура;

клінічна ординатура тощо.

4. Асистентура-стажування проводиться в університетах, академіях, інститутах і є основною формою підготовки науково-педагогічних, творчих і виконавських фахівців мистецького спрямування.

5. Інтернатура проводиться в університетах, академіях, інститутах і є обов'язковою формою первинної спеціалізації осіб за лікарськими та провізорськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста або провізора-спеціаліста.

6. Лікарська резидентура проводиться в університетах, академіях, інститутах і є формою спеціалізації лікарів-спеціалістів за певними лікарськими спеціальностями виключно на відповідних клінічних кафедрах для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста згідно з переліком лікарських спеціальностей, затвердженим центральним органом виконавчої влади з формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

7. Клінічна ординатура проводиться в університетах, академіях, інститутах, наукових установах і є формою підвищення кваліфікації лікарів-спеціалістів, які пройшли підготовку в інтернатурі та/або резидентурі за відповідною лікарською спеціальністю.

8. Особа, яка успішно пройшла навчання за програмою післядипломної освіти, отримує відповідний документ, зразок якого затверджується засновником (засновниками) навчального закладу або уповноваженим ним (ними) органом.

9. Післядипломна освіта здобувається в академіях, інститутах післядипломної освіти, відповідних структурних підрозділах вищих навчальних закладів, наукових, навчально-наукових установах у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.”;

частину другу статті 52 виключити;

перше речення абзацу другої частини п'ятої статті 61 після слів “усього строку навчання” доповнити словами “(крім вищих навчальних закладів)”;

3) у Законі України “Про професійно-технічну освіту” (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 32, ст. 215; 2004 р., № 8, ст. 67):

у частині другій статті 13 слова “освітньо-кваліфікаційних рівнів “кваліфікований робітник”, “молодший спеціаліст” замінити словами “освітньо-кваліфікаційного рівня”, “кваліфікований робітник”;

частину другу статті 15 виключити;

частину четверту статті 16 виключити;

4) у Бюджетному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 50–51, ст. 572) з наступними змінами:

у статті 13:

абзац п'ятнадцятий частини четвертої після слів “основною діяльністю” доповнити словами “, включаючи наукову діяльність університетів, академій, інститутів,”;

частину дев'яту викласти в такій редакції:

“9. Створення позабюджетних фондів органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та іншими бюджетними установами не допускається. Відкриття позабюджетних рахунків для розміщення бюджетних коштів

(включаючи власні надходження бюджетних установ) органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та іншими бюджетними установами забороняється, крім випадку, передбаченого частиною восьмою статті 16 цього Кодексу, а також крім розміщення закордонними дипломатичними установами України бюджетних коштів на поточних рахунках іноземних банків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, та розміщення професійно-технічними навчальними закладами на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право, а також розміщення вищими навчальними закладами на депозитах і поточних рахунках банків власних надходжень у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.”;

пункт 16 частини другої статті 29 викласти в такій редакції:

“16) плата за розміщення тимчасово вільних коштів державного бюджету (крім коштів, отриманих професійно-технічними навчальними закладами від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право, а також коштів, отриманих вищими навчальними закладами від розміщення на депозитах власних надходжень);”;

статтю 43 доповнити частиною шостою такого змісту:

“6. Розрахунково-касове обслуговування власних надходжень вищих навчальних закладів може здійснюватися як в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, так і в банківських установах.”;

частину дев'яту статті 51 доповнити абзацом четвертим такого змісту:

“Вищий навчальний заклад може здійснювати перерозподіл обсягів узятих бюджетних зобов'язань за загальним фондом бюджету для проведення видатків за цими зобов'язаннями із спеціального фонду бюджету.”;

пункт 10 частини першої статті 69 викласти в такій редакції:

“10) плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів (крім коштів, отриманих професійно-технічними навчальними закладами від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право, а також коштів, отриманих вищими навчальними закладами від розміщення на депозитах власних надходжень);”;

у підпункті “в” пункту 7 частини першої статті 87 слова “державної власності” виключити.

5) у Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 3–4, ст. 27) з наступними змінами:

частину другу статті 92 доповнити новим пунктом “г” такого змісту:

“г) вищі навчальні заклади незалежно від форми власності.”;

абзац шостий частини другої статті 134 після слів “бюджетним установам” доповнити словами “,вищим навчальним закладам”;

б) у Законі України “Про електроенергетику” (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 1, ст. 1; 2004 р., № 8, ст. 67; 2005 р., № 4, ст. 103, № 33, ст. 428; 2011 р., № 39, ст. 390; 2012 р., № 22, ст. 210):

у частинах шостій та сьомій статті 26 слова і цифри “, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності” замінити словами “та навчальних закладів”;

частину другу статті 27 доповнити абзацом такого змісту:

“припинення або обмеження електропостачання навчального закладу незалежно від форми власності протягом навчального року.”;

7) частину першу статті 24 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 49–51, ст. 376; 2005 р., № 17–19, ст. 267; 2008 р., № 42–43, ст. 293) доповнити абзацом такого змісту:

“За умови добровільної сплати страхових внесків до страхового стажу зараховуються періоди навчання за денною формою у вищих навчальних закладах, включаючи навчання в аспірантурі, докторантурі, резидентурі, інтернатурі і клінічній ординатурі.”.

6. Рекомендувати засновникам вищих навчальних закладів протягом двох років привести тип та статuti навчальних закладів у відповідність з цим Законом.

7. Кабінету Міністрів України:

1) протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом забезпечити затвердження центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, єдиного переліку галузей знань, який повинен поєднати чинні переліки галузей освіти та науки;

2) забезпечити поступове протягом трьох років збільшення розміру мінімальної академічної стипендії у такому порядку:

починаючи з 1 січня 2014 року – 80 відсотків прожиткового мінімуму в розрахунку на одну особу на місяць;

починаючи з 1 січня 2015 року – 90 відсотків прожиткового мінімуму в розрахунку на одну особу на місяць;

починаючи з 1 січня 2016 року – 100 відсотків прожиткового мінімуму в розрахунку на одну особу на місяць;

3) забезпечити виплату надбавок до посадових окладів науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів державної та комунальної форми власності у таких розмірах:

починаючи з 1 січня 2014 року:

- надбавки за науковий ступінь доктора філософії у розмірі не менш як 13 відсотків посадового окладу;

- надбавки за науковий ступінь доктора наук у розмірі не менш як 16 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчені звання доцента і старшого дослідника у розмірі не менш 15 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчене звання професора у розмірі не менш 23 відсотків посадового окладу;

починаючи з 1 січня 2015 року:

- надбавки за науковий ступінь доктора філософії у розмірі не менш як 14 відсотків посадового окладу;

- надбавки за науковий ступінь доктора наук у розмірі не менш як 18 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчені звання доцента і старшого дослідника у розмірі не менш як 20 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчене звання професора у розмірі не менш 28 відсотків посадового окладу;

починаючи з 1 січня 2016 року:

- надбавки за науковий ступінь доктора філософії у розмірі 15 відсотків посадового окладу;

- надбавки за науковий ступінь доктора наук у розмірі 20 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчені звання доцента і старшого дослідника у розмірі 25 відсотків посадового окладу;

- надбавки за вчене звання професора у розмірі 33 відсотків посадового окладу;

4) забезпечити обсяги гарантованого фінансування наукової діяльності кожного вищого навчального закладу, що має статус дослідницького, у таких розмірах:

починаючи з 1 січня 2014 року – не менш як 10 відсотків державних коштів, що виділяються для його утримання;

починаючи з 1 січня 2015 року – не менш як 15 відсотків державних коштів, що виділяються для його утримання;

починаючи з 1 січня 2016 року – не менш як 25 відсотків державних коштів, що виділяються для його утримання;

5) забезпечити обсяги гарантованого фінансування наукової діяльності кожного вищого навчального закладу, що має статус національного, у таких розмірах:

починаючи з 1 січня 2014 року – не менш як 4 відсотки державних коштів, що виділяються для його утримання;

починаючи з 1 січня 2015 року – не менш як 7 відсотків державних коштів, що виділяються для його утримання;

починаючи з 1 січня 2016 року – не менш 10 відсотків державних коштів, що виділяються для його утримання;

6) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України проект нової редакції Закону України “Про професійно-технічну освіту”;

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, а також забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

7) врахувати під час підготовки проекту Державного бюджету України на 2014 рік видатки, необхідні для забезпечення організації роботи Національного агентства з якості вищої освіти.

**Голова
Верховної Ради України**